

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 29.

V Ljubljani, dne 17. julija 1913.

Leto XXVI.

Nekdaj in danes.

Ob četrtem katoliškem shodu si bomo dali račun, koliko smo napredovali od prvega katoliškega shoda, ki je zboroval leta 1892. Enoindvajset let ni veliko število v življenju narodov; za nas pa pomenja teh 21 let sila važno dobo. Novo življenje se je začelo v nji.

Šele po prvem katoliškem shodu je stopilo naše ljudstvo na plan. Ljudstvo in njegov duhovnik sta bila prej prezirana in pehana v kot. Zdelo se je, da ima pravico govoriti v javnosti samo liberalna mestna gospoda. O duhovniku so vpili, da naj se umakne v cerkev, in naj tam govori; pa tudi tam ga niso pustili pri miru, nego kadarkoli se je dotaknil kake reči, ki liberalcem ni bila všeč, so ga napadali tudi radi dela v cerkvi. Po liberalnih zahtevah bi moral potemtakem molčati kot grob zunaj cerkve in v nji.

Kmet je bil liberalcem neumen kmetavzar, ki se mu ne sme dati politična moč v roke, ki mu manjka izobrazbe in razuma za javno delo. Obrtnik po mestih je bil od liberalne gospode odvisen; zato je tudi delala z njim na vso moč grdo; zavoljo koščka kruha je moral z njo, obenem pa gledati, kako mu uničuje s podporo liberalne gospode veliki kapital njegov obstoj, kako mu podira temelj, na katerem stoji.

Prav posebno je bil pa preziran delavec. Najzaničljivejše priimke, najumazanije psovke so letele od liberalne gospode na delavce in delavke; komaj da so jih še šteli med ljudi, na noben način pa ne med take, kakršni so sami, marveč med bitja nižje vrste. Vsak poizkus delavskega stanu do boljših razmer so spremljali liberalci s krototom in ga zatirali s silo. Delavske za-

hteve, naj se jim dajo politične pravice, so se jim pa zdele naravnost neumne.

Tu vmes je posvetil prvi katoliški shod leta 1892. Jasno se je videla iz njegovih posvetovanj in zborov ta-le velika resnica: Res je marsikaj slabega in hudega na Slovenskem. Država nam ne da, kar nam gre, ter nas v nekaterih pokrajinah naravnost zatira. To nam jemlje moč. Še hujši je pa liberalna nevarnost, ki žuga s strupom srcem in dušam, ki z ostudno gonjo proti duhovnikom in škofom seje nezaupanje in s tem polagoma mržnjo med ljudi in pripravljata tla za naravnostni boj proti veri, ki zdaj na vseh koncih in krajih bolj skrito in zavito bruha na dan: v časopisju, po knjigah, društvih, v politiki. Hudo je, da večina študiranih ljudi, takoimenovana inteligenca, stoji v nasprotnem taboru in podpira liberalstvo. Tudi mladi svet, ki študira na visokih šolah, je po večini zelo strupeno liberalen in se združuje že zdaj, da bi se kasneje mogel tem uspešnejše boriti proti cerkvi in veri. Tudi večina učiteljskega stanu je nasprotna in nagaja kjer more; vsaka liberalna reč ima v liberalnem učiteljstvu največjo zaslombo in najnetejše razširjevalce. Hudo je dalje, da imajo liberalci politično moč v rokah po mestih in mnogih drugih občinah in tudi v kranjskem deželnem zboru, in da tudi v štajerskem in goriškem deželnem zboru sede po večini možje, ki so liberalnega duha. Konečno je pa ljudstvo revno; kmet propada in se izseljuje; delavstvu manjka za najpotrebnejše reči; obrt ne more nikamor naprej. Vse to je slabo in hudo, toda vendar ne obupajmo! Imamo še zaklad v ljudstvu, ki ga je treba vzdigniti, pa se bo vse obrnilo na boljše. Ta zaklad je živo versko prepričanje, je katoliška vera slovenskega ljudstva. Zavedimo se

vsi moči, ki je v tem prepričanju in pojmo pogumno na delo zbirat, bojevat se, zidat, ustanavljat, branit, podirati sovražne trdnjave.

Ta resnica je udarila v živo. Mnogim dobrim ljudem, ki prej niso vedeli, kod in kam, so padle mreže z oči, slabotnim je vzrastla moč, plašljivcem pogum, črnogledcem dobra volja in začelo se je veselo delo na vseh plateh, ki je rodilo nešteto nepričakovano lepих sadov. Nihče ne more tajiti: Močnejši smo kot narod v gmotnem in duševnem oziru. Gospodarsko napredujemo; izobrazba je danes mnogo večja med nami; versko življenje se je poglobilo in razrastlo v vse vrste našega naroda. Brez strahu smo za bodočnost, ker imamo ogromne čete mladine za seboj, ki razume, za kaj nam gre, in ki se že v pomladi svojega življenja pripravljata za prihodnje delo in boj.

Teh le dveh reči pa ne smemo pozabiti: Povsod smo tudi politično napredovali in tuje nasilstvo če ne že popolnoma premagali, pa vsaj znatno oslabili, samo na Koroškem divja še krivična nemška sila v zvezi z vlado in ne pusti Slovincem najpriprostejših pravic, niti v ljudski šoli. Koroška reč je naša skupna reč in s skupnimi močmi moramo zdaj tem krepkejše na delo, da tudi tam priborimo vsaj mrvice svobode svojim bratom. — Pa skupno tudi skrbimo, da zagotovimo svojim študiranim sinovom kruha vsaj na slovenskih tleh, ki ga jim zdaj vsled tuje sebičnosti pri raznih uradih tujec odjeda. Ti dve reči kalita naš napredek in škodujeta tudi katoliški misli. Okovi sta, ki tiščita ljudstvo, da ne more še pokazati vse svoje moči. Razbijmo ju!

Političen pregled

BRATOMORNO KLANJE NA BALKANU.

Pretekli teden je bil za balkanske narode jako važen, ker je prinesel odločitev v balkanski vojski. Kar ni skoraj nihče pričakoval, se je uresničilo. Bulgarska armada, ki je šla v boj z velikimi upi in nadami, da bo Srbe in Grke v par dneh porazila in pobila, je bila od Srbov in Grkov strahovito tepena in se vsa raztresena in pobita umika v divjem begu razaj proti Bulgariji.

Boji med Srbi in Bulgari.

Malo časa so se bili boji med Srbi in Bulgari, samo dobrih deset dni so se vršili boji, a so bili hudi in strašni. Na srbski strani se je borilo v Makedoniji blizu 120 tisoč mož, na bulgarski strani približno enako število. Najhujše je bilo v dolini reke Bregalnice pri Kočanah, pri Štipu in ob reki Vardarju pri Krivolaku. Skoro šest dni je bila bitka neodločena. Nazadnje so pa pritiskali Srbi z vso močjo in pogнали Bulgare nazaj. Zavzeli so Kočane, Štip in Krivolak in zagnali bulgarsko vojsko blizu 60 kilometrov nazaj v dolino reke Strumnice do kraja Radovište in Popčevo. V vseh teh bitkah je padlo na srbski strani 40.000 Srbov in do 60.000 Bulgarov. Veliko jih je mrtvih, še več je ranjenih. V Belgradu leži že dozdaj 13.000 ranjencev. Šole, gledališča, bolnišnice, hoteli, barake, zasebne hiše, vse je polno ranjencev. Od vseh strani kličejo zdravnike v Belgrad, ker domači zdravniki ne zmorejo tolikega števila ranjenih vojakov. Pravijo, da so vojaki večidel ranjeni od bajonetov in da je nož igral glavno vlogo v teh bojih.

O številu bulgarskih ranjencev in mrtvih ne izvemo mnogo, ker Bulgari vse prikrivajo. V Bulgariji se namreč boje, da bi ljudstvo zvedelo za strašne boje in izgube, zato ne smejo listi ničesar pisati.

Ko so Bulgari bitke pri Kočanah, Štipu in Krivolaku izgubili, so začeli bežati na planine, odkoder se pomikajo v neredu nazaj v domovino. Za seboj puščajo kanoone, streljivo, mrliče, ranjence, hrano. Srbi sami so nabrali do 40 železniških vozov ranjencev. Zaplenili so veliko število voz s streljivom, več kanonov, pušk in drugih priprav za vojsko. Bojev pa še ni konec, ker Srbi neprenehoma svoje sovražnike zasledujejo in jim ne dajo počitka na begu. Med srbsko vojsko se odlikujejo posebno črnogorski vojaki, ki so med Srbe pomešani.

Boji med Grki in Bulgari.

Tudi Grki so se v tej vojski dobro obnesli in Bulgare nazaj potisnili. Bulgarska armada, ki je stala proti Grkom, je štela 40.000 mož, dočim je bilo Grkov gotovo še enkrat toliko. Grkom je načeloval v boju sam grški kralj Konstantin. Bulgari so bili premagani pri Nigriti, Kilkišu, Doiranu, Strumici in pri Seresu. Prišlo je tako daleč, da sta se srbska in grška armada združili in da vsak na eni strani Bulgare

nazaj potiska. Nevarnost za Bulgare je silno velika, in ni izključeno, da bo cela vojska v Makedoniji zajeta, ako ne bo ušla čez 2000 metrov visoke planine. Tudi grške izgube so silno velike. Grkov je padlo do 10.000 mož. V Solunu in Atenah leži na tisoče ranjenih vojakov.

Poročevalci listov pravijo, da leže na bojnem polju v Makedoniji celi kupi mrličev, ker niso imeli vojak časa mrličev pokopati. Cela polja so posuta z mrliči in na bojiščih vlada vsled smrada in gnjitja — kolera.

Boji na srbsko-bulgarski meji.

Hudi boji, toda manjšega pomena, so se vršili tudi na severu na stari srbsko-bulgarski meji. Bulgari so udarili na srbsko zemljo in vzeli Srbom nekaj manjših krajev in trdnjav. Polastili so se tudi trdnjave Knjaževac. Toda Srbi so jih kmalu zagnali nazaj na bulgarsko zemljo, tako da ni danes na srbski zemlji popolnoma nobenega bulgarskega vojaka, pač pa stoji skoro vsa srbska vojska na bulgarski zemlji.

Rumuni in Turki.

Poleg nesreče, ki je zadel Bulgare od strani Srbov in Grkov, so se oglasili še Rumuni, ki nočejo, da bi postali Bulgari premočni, so zbrali svojo vojsko, udarili kar čez bulgarsko mejo in zasedli kos zemlje, ki se razprostira od Donave do Balčika pri Črnem morju. Bulgarska vlada ni postavila proti Rumunom nobenega vojaka v bran in je ukazala posadkam po teh krajih, naj se mirno udajo in odložijo orožje. To so vojaki tudi storili. Navsezadnje so se še Turki oglasili. Ti zahtevajo, da se bulgarski vojaki, kakih 20.000 mož

po številu, umaknejo takoj za mejo Enos—Midia, katero so določili v konferenci v Londonu, drugače bodo sami posegli v boj.

Bulgarija prosi za mir.

Ko so videli Bulgari, da jim na vseh straneh slabo gre, so se skesali, da so začeli vojsko in prosijo za mir. Ministrski predsednik Danev je naprosil ruskega cara, naj posreduje v Belgradu in v Atenah, da se vojska konča in sklene mir. Ruska vlada je to storila in tako je upanje, da bo v par dneh sklenjen mir na bojišču. Srbi in Grki zahtevajo le, da se Bulgarija sama nanje obrne in obljubi, da bo zahtevala Srbov in Grkov sprejela in jih tudi držala. To bo Bulgarija seveda storila, ker ji sploh nič drugega ne kaže. Kdor je premagán, se mora pač ukloniti sili. Bulgari bodo seveda vsled te vojske hudo oškodovani. Nekaj zemlje bodo morali prepustiti Rumunom. Druge kraje, za katere so se borili proti Grkom in Srbom, ki so jih ti zasedli v boju s Turki, bodo pa morali tem prepustiti. Srbi bodo dobili najbrž Egri Palanko, Veles, Ohrido, Bitolj, Prilep, sploh vso zemljo na desnem bregu reke Bregalnice. Grki pa bodo dobili Floreno, Vodeno, Solun in najbrž zemljo nad Solunom do reke Strumnice.

Mir se bo najbrže sklenil v Peterburgu, kamor bodo šli grški, srbski, bulgarski in rumunski odposlanci. Bulgari upajo, da jim bo ruski car stal na strani, tako da ne bodo preveč prikrajšani in da ne bodo preveč zemlje izgubili.

Pobitost in nemiri na Bulgarskem.

Na Bulgare so ti porazi silno vplivali. Vse je pobito in žalostno nad temi izgu-

Grški general Sapuntzakis

Bulgarski general Ivanov

Rumunski prestolonasl. Ferdinand

Srbski višji poveljnik Putnik

Bulg. generalissimus Dimitrijev

Bulg. vojni minister Savov

Poveljniki na macedonskem bojišču.

bami, na drugi strani pa vre v ljudstvu, ki išče sedaj tistega, ki je zakrivil to nesrečo. Ljudstvo dela odgovornega za te boje carja Ferdinanda, češ, da je ta v svoji čestitljivosti in domišljavosti začel vojsko, ki se je tako nesrečno končala. Ferdinand pa pravi, da ni tega kriv, ampak da sta kriva ministrski predsednik Danev in pa vrhovni poveljnik Savov, ki sta ga za vojsko nagovarjala. Provročiteljem te vojske, naj bo že ta ali oni, se ne bo posebno dobro godilo.

Pravijo, da so vojaki, ki pridejo z bojišča domov, silno razdraženi in razkačeni in da si bodo ohladili jezo sedaj nad tistim, ki jih je pognal zoper Srbe in Grke v vojsko. Posebno dobri časi se Bulgariji za sedaj ne obetajo. Škoda tega dobrega in vztrajnega ljudstva, ki je padlo v to nesrečo. Že preje v turško-bulgarski vojski so izgubili do 30.000 mrtvih in sedaj pa še to ogromno število mladih mož, ki je padlo v boju. Pomisliti moramo, da je Bulgarov komaj blizu štiri milijone in da se bo škoda in izguba v vojski dolgo časa poznala.

Zakaj so bili Bulgari premagani.

Vsi listi sedaj modrujejo in razmišljajo vzroke bulgarskih porazov. Prva neumnost, ki so jo Bulgari napravili, je bila ta, da so sploh vojsko začeli. Namesto da bi šli skupaj s Srbi in Grki v Peterburg, da bi se na željo ruskega carja mirno pobotali, so segli po orožju. Bulgarski car Ferdinand je poslal ruskemu caru Nikolaju silno prevzetno pismo, v katerem pravi, da mu ni treba nobenega ruskega sodnika, ako se Srbi in Grki brezpogojno ne udajo. To je rusko vladu zelo užalostilo in zato je prepustila Bulgare svoji usodi. Potem so imeli Bulgari slabe državnike in svetovalce. Ko bi ti le količjak premislili, da bodo imeli kar štiri nasprotnike proti sebi, in to bi lahko vedeli, bi nikdar vojske ne začeli. Tretjič niso imeli bulgarski vojaki prave korajže za to vojsko. Preganjati se celih osem mesecev po bojišču, brez pravega spanja, brez hrane in primerne počitka, vedno novi trudi in napor, to ni malenkost! In sedaj pa še enkrat v vojsko, in sicer proti tistim, s katerimi so se skupno borili proti Turkom.

Srbi pripovedujejo, da bulgarski vjeti vojaki silno slabo izgledajo. Vsi so izmučeni in preganjeni od naporov, blede, slabo oblečeni in zanemarjeni. Vjéti vojaki sami pripovedujejo, da niso šli radi v vojsko. Mnogo vojakov se je v bojni vrsti uprlo in ni hotelo streljati. Namesto v boj, so obrnili hrbet. Poleg tega niso imeli bulgarski vojaki dovolj živeža. Bili so zelo slabo oskrbovani in lačen vojak se ne bori rad. Bulgarski armadi je manjkalo zdravnikov, zdravil, bolniških strežnikov in drugih vojaških priprav, posebno streljiva. Vrh vsega tega so stali na zemlji, ki je za vojsko silno neprimerna. Večidelj so planine brez pravih prometnih zvez, brez dobrih cest in železnic. Preskrba s hrano je bila vsled tega silno težavna, še težje je bilo ranjenca proč spravljati in jih odpeljati v bolnišnice. Prayijo, da je sila veliko ranjencev kar tako brez pomoči umrlo. Vse to napravi v vojaku hudo kri in mu vzame veselje do boja.

Zraven tega niso imeli bulgarski generali pravega bojnega načrta. Generala Savova je car odstavil, general Fičev je obolel, armada proti Grkom so razdelili; polovico so pustili nasproti Grkom, polovico pa poslali na pomoč proti Srbom. In tako so bili na obeh straneh tepeni. Nasprotno so imeli Grki in Srbi veliko število svežih, čvrstih vojakov in dober bojni načrt, katerega je napravil zelo sloviti srbski general Putnik.

Avstrija in vojska.

Zelo klavrno vlogo so igrali v tej vojski naši državniki na Dunaju. Najprej so rekli: Balkanci naj se le stepó, mi jim ne bomo branili! Ruski car nima ničesar razsoditi, če se hočejo Balkanci tepsti. Na ta način so dajali Bulgarom korajžo. Bulgarski državniki so prišli celo na Dunaj, da se z nami pomenijo, kako in kaj. Začetkoma vojske so bili vsi dunajski listi na strani Bulgarov in prinašali izmišljena poročila o velikanskih bulgarskih zmagah. Lagali so, da se je kar kadilo. Ko se je pa začelo Bulgarom slabo goditi in so bili primorani prositi za roko ruskega carja Nikolaja, katero so preje odbili, so se pa naši državniki in listi kar naenkrat obrnili. Zdaj pa zmerjajo Bulgare, da niso nič vredni in da so slabi državniki, da so bili neumni, da so vojsko začeli, in tako naprej. Srbov preje niso mogli videti, zdaj pa kar naenkrat pravijo, da je najbolj pametno, da držimo s Srbi, ker so naši najbližji sosedji in da se moramo s sosedji vedno dobro razumeti, ker bó to za vse prav. Avstrijski državniki danes sami ne vedo, s kom bi sedaj držali. Z Bulgari ne gre, ker so se ti vrgli ruskemu carju v naročje, da jih reši. Z Rumuni spet ne gre, ker nas ti več ne marajo, odkar smo začeli Bulgare podpirati. S Srbi spet ne smemo vleči, ker bi se nam svet smejal, da smo se začeli družiti z ljudmi, ki smo jih imeli do včeraj še za največje sovražnike naše države. Še danes so zaprti po ječah ljudje, ki so vpili: »Živio Srbija!« In sedaj naj se zvezemo s Srbi? Na Dunaju vlada torej velika zmešnjava. Grof Berchtold, ki jo je napravil, prijema že za kljuko, da odrine. Avstrija potrebuje novega moža, ki bo imel težko nalogo, da se bomo mi in Balkanci zopet spravili in pošten mir sklenili! Bog daj!

Deželnozborske volitve na Goriškem.

Izid deželnozborskih volitev v splošni skupini na Goriškem je sledeči:

Kandidatje S. L. S. so dobili: Fon 8447 glasov, Grgič 8134, dr. Breclj 5656 in Manfreda 2696 glasov.

Dr. Breclj je kandidat nove struje, Manfreda kandidat stare struje, Fon in Grgič sta pa skupna kandidata.

Samostojni kandidatje oziroma liberalci so dobili:

Kovač 5050 glasov, Miklavčič 4988 glasov in dr. Gregorin 4805 glasov.

Socialni demokratje dr. Tuma 1552, Vrčon 1516, Mozetič 1492 glasov.

Absolutna večina bi znašala 7390 glasov. Potemtakem sta izvoljena skupna kandidata S. L. S. Fon in Grgič.

Kandidat stare struje Manfreda je propadel, kandidat nove struje dr. Breclj pa pride z neodvisnim kandidatom županom Kovačem v Ajdovščini v ožjo volitev. V ožji volitvi bodo odločevali glasovi stare struje, katerih je 2696.

Tudi laško stran čakajo ožje volitve. Na laški strani so volili tako-le:

Laški katoličani: Bugatto 6993, Faidutti 6652, Picinini 6675 glasov.

Laški liberalci: Bombig 4234, Pettarin 4172, Pinat 3908 glasov.

Socialni demokratje: Callini 3029, Tonet 3043, Tuntar 2901 glas.

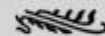
Pri ožji volitvi med laškimi katoličani in liberalci bodo odločevali socialnodemokratski glasovi. Kako bodo volili, se ne ve.

V mestu Gorica, ki voli v splošnem razredu skupno s furlansko stranjo, je izpadla volitev sledeče:

Laški liberalci 1760 do 1915 glasov, laški katoličani po 487, Slovenci od 964 do 978, socialisti po 244 glasov.

Skupno so dobili Slovenci v laškem splošnem volilnem razredu do 1003 glasove, ki bodo tudi precej vplivali v ožji volitvi med laškimi katoličani in liberalci.

Splošno tožijo, da se je ljudstvo volitev v zelo pičlem številu udeležilo. Po Krasu je volilo komaj 30 odstotkov volilcev.

Najdražje in najcenejše dežele.

Če človek bere sto let stara poročila o ceni raznih živil, ki so bila najmanj trikrat do štirikrat cenejša kakor so sedaj, se mu zdi, kakor da bi mislil na izgubljeni paradiž. No, eno tolažbo imamo pri tem, namreč to, da je drugod še slabše kakor pri nas.

Najdražje dežele na svetu so: Transval v spodnji Afriki, Egipt v severni Afriki in pa Amerika. V Transvalu kopljejo zlato. In ravno zlato je življenje tako podražilo, da je v tej deželi vsaka reč ravno trikrat dražja kakor pri nas. V Egiptu je pa vsako živilo dvakrat dražje kot pri nas. V Aleksandriji se mora na primer v navadnem hotelu plačati za enkratno prenočišča v navadni sobi 24 kron.

V Ameriki je cena živil po raznih deželah različna. V južni Ameriki, na primer v Buenos - Aires znašajo stroški za hrano ene družine približno toliko kakor pri nas. Nad vse draga so pa stanovanja in obleka. Vsi, ki žive v Argentini, pišejo izseljencem, naj prinese s sabo kar mogoče veliko obleke, perila in pohištva, češ, da so te stvari neizrečeno drage. Kljub temu, da je na uvoz teh stvari iz Evrope naložena velika carina, se vendar zelo izplača, da se s seboj iz Evrope prinesejo.

Kar se tiče Zedinjenih držav, je v vzhodnih deželah, posebno v New

Yorku, vse dražje kakor v zapadnih deželah. Obleka je sicer še precej poceni, a za nič. Čevlje nosijo po nekaterih krajih samo toliko časa, da se umažejo. Potem jih vržejo stran. Snažitev in poprava se ne plača, ker se hitro raztrgajo in ne stanejo veliko. Kdor dobi posla za 130 kron na mesec, je lahko vesel. Po poslih v Ameriki zelo vprašujejo, ker jih pogrešajo. Najemnica v New Yorku je trikrat večja kot pri nas. Živila so razen mesa in raznih konzerv tudi dražja. Na zahodu, posebno na deželi, se pa živi poceni. Stanovanja so jako nizka, ali posli so dragi. Plača posla na mesec znaša najmanj 160 K. V začetku, ko še ni bilo izseljencev v te kraje, so bile plače neznanško visoke. V Kaliforniji je zaslužil navaden delavec po 5 kron na uro. Tesarji so dobili po 80 kron na dan. Sedaj se je seveda tudi tam vse spremenilo in preobrnilo.

Najdražje življenje v Evropi je na Angleškem, na Nizozemskem, v Nemčiji, Avstriji in Skandinaviji. Cenejše življenje je v takozvanih romanskih deželah, Franciji, Italiji, Španiji, na Portugalskem in na Ruskem. V Avstriji se je življenje podražilo posebno v letih 1904-1905 in 1910-1911. Živila so se dvignila za 30 odstotkov. Posebno draga so stanovanja na Dunaju. Stanovanja s tremi sobami stane 1200 do 1500 kron. V Švici in na Francoskem je obleka sicer dražja kot pri nas, a hrana je cenejša.

Najcenejše življenje v Evropi je pa v Belgiji, Italiji in na Španskem. V Italiji je meso, kruh, riž, mleko, olje in vino precej cenejše kakor pri nas. V velikih laških mestih kakor Milan, Genova, Rim so pa stanovanja zelo draga. Najvišja plača za poljske delavce se plačuje v vinskem kraju okoli Pijemonta na dan po 3 do 4 krone, med trgatvijo celo do 6 kron. V Kalabriji plačujejo pa poljske delavce silno nizko, komaj po 1 krono, nekatere celo po 80 vinarjev na dan.

Najcenejša dežela v Evropi je pa Španija. Kostrunovo meso v Andaluziji ne stane kg niti eno krono. Kljub temu tožijo tudi tam, da je življenje postalo drago.

Listek

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

DVANAJSTO POGlavJE.

Kraljevski sestri.

Čez kakih dvajset minut smo dospeli do vhoda v pristanišče, kjer je mrgolelo čolnov polnih ljudi, ki so nas prišli gledat. Opazili smo, da so bili vsi več ali manj iste polti in istega tipa. Reka je zdajci naredila ovinek in glas-

no smo vzkliknili od začudenja, ko smo naenkrat zagledali pred seboj mesto, ki mu pravijo Milozis.

V daljavi kakih petsto korakov od brega se je vzdigovala ogromna, strma granitna pečina, visoka gotovo kakih petsto čevljev in na vrhu tako prostorna, da je stalo na njej veliko, krasno poslopje, sezidano iz rdečega granita. Pozneje smo izvedeli, da ima na tem veličastnem prostoru svoj dom kraljica in njeno spremstvo. Na drugi strani se je pečina polagoma zniževala in na tem zložnem obronku se je razprostiralo mesto, ki je bilo tudi celo zidano iz granita, izvzemši eno poslopje, ki je stalo na nasprotnem koncu in bilo zidano iz lepega belega mramorja z zlato kupolo na vrhu. Mesto je bilo zidano zelo pravilno; hiše so imele, kolikor smo mogli videti, po eno poslopje, so stale posamič z vrtniči naokrog, kojih zelenje je prav dobro delo od rdečega granita skoraj utrujenim očem. Med hišami so držale ravne, precej široke ceste.

Toda največja krasota, skoraj bi rekli, čudež in slava mesta Milozis, je stala pred nami, neposredno pred našimi očmi, namreč prekrasno, velikansko stopnišče do palače vrh pečine, ki je bilo tako nekaj nenavadnega in čarobnega, da nam je skoraj pohajala sapa vsled samega občudovanja. Te čudovite stopnice je držal en sam orjaški mramornat oblok in cela velikanska zgradba je bila iz dragocenega mramorja, tako da lahko kratko rečem, da so bile te stopnice delo, na katerega bi smel biti vsak stavbenik ponosen, in to na eni strani zbok velikosti načrta, kakor tudi zaradi krasne in umetniške izvršitve posameznih delov na drugi strani.

Štirikrat se je bilo delo — tako smo pozneje izvedeli — ki so ga pričeli že davno, ponesrečilo in so napoldovršeno pustili cela tri stoletja pri miru. Kar se je pojavil mlad umetnik po imenu Rademas, ki se je ponudil, da dovrši celo zgradbo. Ako se tudi njemu delo ponesreči, je bil pripravljen, da ga pahnejo v prepad, ki ga je nameraval premostiti, če pa se mu stvar posreči, bi dobil kraljevo hči za ženo. Za dovršitev dela so mu dali časa pet let, poleg tega pa neomejeno množino delavcev in materiala. Obok se mu je bil že trikrat sesul in tako je naposled izprevidel, da tudi njemu ne bo sreča milejša, kakor je bila njegovim predhodnikom; ves obupan je sklenil samemu sebi vzeti življenje.

Tisto noč pa se mu je v sanjah prikazala lepa ženska in se ga z roko dotaknila na čelo, in tisti hip je zagledal pred seboj podobo dovršenega dela; videl je način, kako postaviti oblok, da bodo težkoče premagane.

Prebudil se je in iznova pričel delo po novem načrtu ter ga naposled tudi v resnici dovršil, tako da je ravno zadnji dan dovoljenih mu petero let peljal kraljčino kot svojo nevesto po novih, prekrasnih stopnicah v palačo.

Na podlagi pravic svoje žene je ta mož tekom časa postal kralj ter ustanovil sedanjo zuvendsko vladarsko hišo, ki se še dandanes imenuje »hiša stopnic«. Da ovekoveči svoje delo, je naredil tudi svoj kip, in sicer je vpriporil oni trenutek, ko se mu prikaže ponoči ženska in se ga dotakne na čelo. Ta kip je postavil v veliki veži v palači in tamkaj stoji še dandanes.

Take so tedaj te velike stopnice v mestu Milozis. Z našim velikim čolnom na vesla smo pripluli skoraj pod stopnice ter se naposled ustavili v izkrcevališču. Tukaj je stari gospod stopil na suho ter namignil nam, naj storimo isto; ker nismo vedeli storiti nič boljšega in ker nas je zlasti mučila lakota, smo tudi obesili puške čez ramo in stopili iz čolna. Ko smo stopali na suho, je naš vodnik pri vsakem položil dvoje prstov na usta v znak pozdrava ter se globoko priklonil, istočasno pa je velel množici, ki se je gnetla okrog nas, naj se umakne. Poslednja je zapustila čoln deklet, ki smo jo bili rešili iz vode in ki jo je njen spremljevalec že čakal na suhem. Pred odhodom mi je poljubila roko, menda v znamenje hvaležnosti, ker sem jo bil rešil divjega povodnega konja. Dozdevalo se mi je, da se je bila sedaj otrešla vsakega strahu pred nami ter ni prav nič hitela, da bi zopet prišla do svojega prejšnjega tovariša. V trenutku pa, ko se je pripravljala, da bo Tomiču poljubila roko, je pristopil mladenič ter jo odpeljal.

Kakor hitro smo bili na suhem, je nekaj mož, ki so veslali veliki čoln, pobralo naše maloštevilne stvari in se napotilo z njimi po prekrasnih stopnicah navzgor; naš vodnik pa nam je hotel menda z različnimi znamenji dokazati, da se nam ni treba bati za prtljago, češ, da bo vse na varnem. Mi nismo krenili po stopnicah, ampak na desno in stopili v majhno hišo. Stopivši notri, smo našli v precej veliki sobi leseno mizo, ki je bila pogrnjena za nas. Vodnik nam je namignil, naj sedemo, kar smo tudi storili in se počestno poslužili okusno pripravljenih jedil. (Dalje.)

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

»Saperlot,« zagodrnja stari vojak, ko je bil zopet na prostem, »šestnajst let že služim Napoleona in sem marsikaj že prestal v Egiptu in v sirskehi peščenih puščavah, a vse to je bila pravzaprav igrača v primeri s tem, kakor nas sedaj Bog tepe, sedaj v teh grozovitih snežnih zametih. Trdo življenje mora imeti tisti, ki bo prišel še živ v domovino!«

»Tudi jaz sem podobnih misli,« sem skušal pomiriti tovariša, »toda sedaj nimava časa za podobna razmišljeva-

nja; pogledja, morda prideva po levi strani lažje naprej.«

Pikart je potegnil iz puške nabijalno palico in začel meriti debelost snega na raznih mestih, a povsod je bilo enako globoko. Ni nama preostajalo drugega, kakor da poskusiva prebresti sneg na onem mestu, kjer se je bil Pikart pogreznil. Načrt se je nama posrečil; sicer je šlo bolj težko, a nazadnje je šlo vendar. Na pol pota proti gozdu sva prišla do globeli, ki je bila podobna oni, v kateri sva prenočevala. Ne meneč se mnogo za nevarnosti, sva jo prekorčila, a napor je bil tako velik, da sva se, prišedši na drugo stran, morala najprej nekoliko oddahnuti, predno sva mogla naprej.

Prišla sva do brega nekega jezera, ki je bilo pokrito z ledom. Korakala sva že nekaj časa ob jezeru dalje, kar mi dá Pikart z roko neko znamenje in obstane, oko neprestano vprto na eno točko. Začuden ga pogledam; on pa položi prst na usta, me prime za rokav in me vleče za majhno smrekovo goščo. Ko sva bila na varnem, ga vprašam tiho:

»Kaj pa je?«

Sedaj mi pokaže z roko in mi pošepeta:

»Glej, prijatelj, tam-le dim ognja, brezdvomno iz ruskega taborišča.« Pikart je imel prav, kajti veter je res podil nad snegom tanke oblačke dima.

»Morda so pa to naši in se nama ni treba bati,« pripomnim jaz.

»Mogoče bi bilo; a prav tako, ali še bolj je verjetno, da je to sovražni ogenj, zato morava biti pozorna.« Pri teh besedah je stopil Pikart zopet naprej in stopala sva varno tik ob robu gozda dalje, on pred menoj, jaz za njim.

Čez nekaj minut sva zopet obstala. Ne daleč od naju je stal za nekim grmom konj in glodal skorjo bližnje breze. Žival je bila brez sedla in brez uzde, iz česar sva sklepala, da je bil konj morda ranjen in potem puščen nemili usodi. Ko sva prišla bližje, naju je takoj začutil, kajti dvignil je glavo in zarežetal; nato pa je začel počasi stopati proti nama, in ko smo bili skupaj, je začel vohati Pikarta kakor starega znanca. Midva si nisva upala niti ganiti se niti govoriti. Konj pa nikakor ni hotel od naju; nasprotno, Pikartova kosmata kapa ga je tako zanimala, da jo je prav po domače začel obirati kakor bi imel pred seboj šop sena. Najraje bi se bil naglas zasmel, ko sem videl, kako se je Pikartu kremžil obraz, ko mu je konj vlekkel z glave njegovo kapo, pa si ni upal braniti se, ker se je bal, da ne bi s tem povzročil šuma in ropota. Navsezadnje sva opazila, da je bila ta zaupljiva konjska mrha ranjena, in sicer v prsa. To naju je precej pomirilo, zato sva mu brez strahu priložila eno po grbi in ga odgnala, nato pa zopet z vso previdnostjo nadaljevala svojo pot. Tako sva kmalu dospela na majhno planoto, kjer sva našla več ugaslih pogorišč in mnogo mrtvih,

že napol oglodanih konj. Po najini sodbi je moralo tukaj počivati do 200 mož, brez dvoma oni jezdeci, ki sva jih vide-la iti mimo globeli. Zdelo se je nama, da nama ne preti tukaj nobena nevarnost, zato sva najprej skrbno preiskala vso okolico, nato pa sklenila, da ostaneva tukaj nekaj časa in si pripraviva nekoliko skromnega kosilca.

Pikart mi je snel s hrbta kotel, vendar pa dvomljivo zmajal z glavo, ko je sedaj pri belem dnevu videl, kakšno je stanje te posode. Vendar stara buča si je kmalu pomagala iz zadrege. Vzel je svojo sekiro, posekal srednjedebelo smrečico tako, da je molet štor še poldrugi čevelj iz zemlje in tako služil kot nakovalo, in nato je odsekal še drugi kos enake dolgosti kot bet. Tega je na koncu ovil s cunjjo, da bi pri nabijanju ne povzročil ropota. Ko je bil gotov s pripravami, se je polotil dela in pri tem na moje veliko začudenje naenkrat začel prepevati veselo koračnico.

Njegov mogočni glas je bobnel, kakor bi prihajal iz soda. Kdor je bil kje v bližini, ga je moral čuti. Ker sem se bal, da nama ne bi to privabilo kakih neljubih obiskovalcev, sem rekel Pikartu:

»Prosim vas, ali je položaj, v katerem se nahajava, primeren, da tako veselo prepevate, kakor bi sedeli na varnem pri polni mizi? Pomislite vendar, kje sva in kolikim nevarnostim sva izpostavljena.« Na te moje besede je odgovoril s tem, da je malomarno dvignil glavo, zaničljivo pokimal in pel mirno dalje.

Ker sem jaz še neprestano godrnjal nad njegovo neprevidnostjo, je navsezadnje vendar nehal in mi potem kmalu s ponosom pokazal kotel, ki ga je bil v resnici izvrstno popravil, da je bil popolnoma poraben za najine namene. Napolnil ga je s snegom in postavil k ognju.

Sneg je bil kmalu raztaljen in potem sva napolnila kotel z mesom, kolikor ga je šlo notri. Pikart je vzel iz svojega telečnjaka robec, v katerem je imel na enem koncu zavitega nekoliko zdraba, na drugem pa pest soli. Meni so se že cedile sline pri misli, da bom zopet enkrat jedel juho, soljeno s pravo soljo, kajti že cele štiri tedne nisem poznal druge soli kakor smodnik. Pikart je z veliko skrbnostjo vršil svoj kuharski posel in delal vse tako pravilno, kakor bi se bil že celo življenje vrtel samo po kuhinjah.

Ker mu nisem mogel nikjer pomagati in sem bil neznošno truden, sem mu dejal, da hočem med tem časom, ko bo on kuhal, nekoliko zadremati, potem pride pa on na vrsto. Bil je s tem zadovoljen in mi obljubil, da bo ta čas poleg kuhanja tudi skrbno stražil in uredil najine puške, jaz naj pa le mirno in brez skrbi zaspim.

Legel sem torej in kmalu zaspal. Zbudil sem se, ko sem čutil, da me tovariš trese za rame. Še v polsnu sem čul njegove besede: »Hej, rojak! Le po-

konci, saj si spal dobri dve uri kakor bi te bil ubil; sedaj pridem jaz na vrsto!« To me je spravilo takoj na noge. Pikart je legel na moje mesto, jaz sem se pa pomaknil na njegovo; takoj je zaspal, jaz pa, kotel med koleni, sem jedel kakor sestradan volk. Nikdar v mojem življenju, niti prej niti pozneje, mi ni, kakor mislim, dišala in teknila kaka stvar tako kakor to kosilo.

Ko sem bil pošteno privezal svojo dušo, sem vstal, da bi pazil na najino varnost. Komaj je preteklo kakih pet minut kar slišim, kako je ranjeni konj, ki naju ni hotel zapustiti in je zopet glodal ob drevju, naenkrat zarežetal, na kar so mu odgovorili drugi konji, in naš konj jo je zopet ubral v smeri, iz katere so prihajali glasovi. Skrit za grmom sem zasledoval njegov tek in zagledal četo sovražnih konjenikov, ki je štela kakih dvajset mož in prihajala preko jezera. Pokličem hitro Pikarta, a ta je spal tako trdno, da sem ga moral potegniti za noge, preden je odprl oči.

»No, kaj pa je vendar?« je zarentlačil nejevoljen, ker sem ga zdramil iz sladkega spanja.

»Vstanite! Hitro! Ruski jezdeci so na jezeru!«

»Vrag jih vzemi! Človeku niti ne pustijo, da bi dobro prebavil kosilo, ki ga je po dolgem času zopet dobil v svoji sestradani želodec!«

»Tudi meni se je zdelo neprijetno, motiti vas v spanju, a ne gre drugače, ker se je bati, da krenejo naravnost proti nama.«

»Seveda, v tem slučaju imaš prav, O, ta preklicana vojaška služba! Kje so grdobe, da jim posvetim, kakor so spodobi?«

»Tam-le na oni strani, na desno.«

Pogledal je v tej smeri, in prav v istem trenutku so se jezdeci ustavili, poskakali na tla in peljali konje na eno mesto in se postavili v krogu okrog njih. Tukaj so nekaj časa s sulicami tolkli po ledu. Iz tega sva sklepala, da so morali na tem mestu prejšnji večer izsekati v led luknjo, da so napojili konje in da je bilo sedaj na dotičnem kraju lahko prebiti tanko ledeno skorjo, ki se je bila čez noč naredila. Ko sva tako opazovala njihovo počenjanje, se je naenkrat od nasprotne strani pojavilo zopet pet jezdecev, ki so jezdili v razdalji pol streljaja od nas.

Zdelo se nama je, da je sedaj skrajni čas, da kar najhitrejšje odrineva odtod. Bilo je morda okrog enajste ure in smela sva se nadejati, da bova, če bo šlo vse po sreči, do štirih, ko se bo stemnilo, prehodila precejšnjo razdaljo. Po mojem mnenju niso bile naše čete več tako daleč od naju, ker so nas Rusi pričakovali ob Berezini in se je moralo tedaj prej zbrati vse na tem mestu.

Pobrala sva tedaj vsak toliko mesa, kolikor sva ga mogla spraviti, in sklenila, držati se vedno gozdnega roba, ker vsled tega na eni strani nisva mogla tako hitro zaiti, na drugi strani

pa sva se v slučaju nevarnosti lahko hitro skrila v grmovju.

Tako sva stopala naprej, Pikart s telečnjakom na hrbtu, v katerem je bilo okrog 15 funtov surovega mesa, jaz obložen s kotlom, ki je vseboval meso, ki sva ga bila skuhala za prve potrebe. (Dalje.)

Dom in svet.

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 7. julija 1913: Deželni glavar je posredoval pri ministrstvih radi državnih podpor in državnega melioracijskega zaklada za vodne preskrbe na Kranjskem. Radi rešitve tega vprašanja se bo sklicala konferenca, h kateri bo tudi deželni odbor povabljen. — Izdela se načrt in proračun za preložitve okrajne ceste Šmarjeta—Zbure. Odobri se zapisnik o odkupu sveta, ki se bo rabil za zgradbo mostu čez Raduljo v Čučjimlaku pri Mokronogu. — Za vodo vod v St. Lambertu se dovoli 30% deželni prispevek in naprosi za 40% državno podporo. — Predlogu Slovenske trgovske šole v zadevi nastanitve in predpriprav za dekliško trgovsko šolo se pritrjuje. — Sklene se zavarovanje proti nezgodam gasilcev, ki so včlanjeni pri kakšni od deželnega odbora priznani gasilski zvezi.

Stanovanja za goste katoliškega shoda, ki bo v Ljubljani od 23. do 27. avgusta, nabira pripravljalni odbor. **Prosimo, naj pri tem pomaga pripravjalnemu odboru vsak bralec in vsaka bralka »Domoljuba« v Ljubljani!** Opozorite na to svoje znance, posebno gospodinje, ki imajo med šolskim letom na stanovanjih dijake, ter takoj naznanite stanovanja in plačilne pogoje, ali je brezplačno ali pod kako ceno se odstopi, svojemu župnemu uradu, ali pa v osrednji pisarni Katoliškega shoda v »Ljudskem domu«, I. nadstropje na levo, vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne. Zadošča tudi dopisnica na osrednjo pisarno Katoliškega shoda. Še enkrat prosimo: Storite vse, da bodo gostom ure, ki jih bodo preživeli v središču našega naroda, prijetne. V vsakem stanovanju se ob dobri volji da dobiti nekoliko prostora za goste!

Na sv. Višarje. Ljubljanska skupina tretjerednikov sv. Frančiška priredi skupno romanje na sv. Višarje s posebnim vlakom. Odhod iz Ljubljane v petek, dne 25. julija t. l., ponoči. Ker je to romanje predstavljeno na delavnik zaradi posebnih železniških razmer, se prosijo tisti, ki se ne morejo udeležiti romanja v delavnik, naj takoj prineso že kupljeni listek v samostan o. Frančiškancev v Ljubljani k vratarju, tam dobijo že plačani znesek nazaj. Sprejeti se ne more več nobeden, ker je število že izpolnjeno.

Božjepotni izlet na Vrhniko priredi v nedeljo, dne 20. julija, moška in

mladeniška Marijina družba križevniška v Ljubljani. Cerkveno opravilo bo v prijazni cerkvi sv. Trojice na holmu tik Vrhnike. Člani in somišljeniki ter njih rodbine se uljudno vabijo. Za skupno kosilo bo poskrbljeno. Odhod z jutranjim vlakom ob pol osmih.

Umril je v Ljubljani g. dr. Franc Košmelj, c. kr. nadštabni zdravnik v pokoju. Družbi sv. Cirila in Metoda je zapustil 8000 K.

Kranjska deželna gasilska zveza. V Ljubljani se je ustanovila dne 13. julija nova deželna gasilska zveza. Dozdaj je priglasilo vstop v dež. gasilsko zvezo čez 100 gasilnih društev. Sprejetih je 82, in sicer: Ambrus, Bohinjska Bistrica, Bohinjska Bela, Bloke, Brusnice, Bevke, Breznica, Brdo-Lukovica, Cerknica, Cerklje pri Kranju, Črnuče, Črnomelj, Dobrava pri Bledu, Dobrova pri Ljubljani, Doblje v Beli Krajini, Dolenja vas pri Cerknici, Dovje, Gameljne, Grosuplje, Gorje, Grmovlje, Hrušica na Gorenjskem, Horjulj, Idrija, Jesenice na Gorenjskem, Ježica, Komenda, Koroška Bela, Kandija, Kamna gorica, Kropa, Kamnik pri Preserju, Leše, Loški potok, Motnik, Mošnje, Mojstrana, Mavčiče, Nadgorica, Naklo pri Kranju, Podutik, Preska, Pirniče, Predoslje, Podpeč, Podkoren, Ponikve pri Trebnjem, Rašica, Rovte pri Logatcu, Ribno, Selca, Srednja vas v Bohinju, Studeno pri Postojni, Sorica, Stara Fužina, Strožice, Sv. Gregor, Stara Vrhnika, Stob, Št. Vid nad Ljubljano, Št. Rupert na Dol., Št. Vid na Vipavskem, Št. Peter pri Novem mestu, Šmartno v Tuhinju, Tacen, Trzin, Trebelno, Vižmarje, Verd, Vodice, Vipava, Vinica, Valta vas, Vrhnika, Vrhpolje na Vipavskem, Zgornji Bernik, Zalog-Spodnji Kašelj, Zasip, Zgornji Tuhinj, Zgornji Kašelj, Žerovnica pri Cerknici, Žiri. — Doneski društveni se določijo: Za leto 1913. 10 vinarjev od člana, od leta 1914. nadalje pa letno za vsakega člana 20 vin. Določi se za člane nova obleka, in sicer po češko-poljskem vzorcu. Predno se nova obleka nabavi, se mora stara izrabiti. Barva nove obleke je temno-modra. Zveza bo izdajala »Gasilski Vestnik« in izda že za leto 1914. »Gasilski koledar«.

Slovenski zdravniki v Srbiji. V Beograd so se odpeljali ranjence zdraviti sledeči slovenski zdravniki: Dr. Edo Šlajmer, dr. Ivan Oražen, dr. Mirko Černič, dr. Anton Lavrič, dr. Jernej Demšar, dr. Virant in dr. Kučera.

Vojaška vaja v narasli Dravi. Pet vojakov utonilo! Dne 10. julija dopoldne so imeli pionirski vojaki razstrelilno vajo na Dravi, ki je vsled zadnjega deževja silno narasla. Razstreliti so morali most, ki so ga pred nekaj dnevi postavili. Med razstrelilnimi deli je 10 pionirjev v dveh čolnih pod poveljstvom lajtnanta Macenkoviča lovilo še uporabni les od mostu. Ob desetih dopoldne se je en čoln prevrnil in pet pionirjev z lajtnantom vred so padli v vodo. Lajtnant se je trudil, da bi rešil vojake, toda trudil se je zaman. Ko bi ne bila prišla pravočasno pomoč, bi bil utonil tudi on. Vseh pet pionirjev je utonilo. Kljub neutrudljivemu iskanju niso dobili doslej še nobenega. Da reši-

jo nekaj starega materijala, ki ni skoraj za nobeno rabo več, pošiljajo vojake v tako nevarno delo ob visoki vodi.

Poročila sta se v Kimberly v Ameriki dne 12. aprila John Rihtar in Marija Zupan. Zenin je doma iz Vrhol, fara Brdo, nevesta iz Križev pri Tržiču. Poročil ju je č. g. Father Širni v Coly, Nevada.

Novemu dunajskemu knezoadškofu se je v ponedeljek, dne 7. t. m., poklonila deputacija dunajskih Slovencev, sestojeca iz voditelja slovenske službe božje na Dunaju ter po enega člana »Danice« in »Straže«, da ga v imenu svojih rojakov, ki jih živi krog 2000 na Dunaju, pozdravi ob nastopu njegove višjepastirske službe. Dunajski gospod knezoadškof Piffel je omenjene zastopnike Slovencev nad vse prijazno sprejel in pokazal izbornopoznavanje razmer v tujini živečih Slovencev. Zelo pohvalno se je izrazil o slovenskem petju v cerkvah. Obljubil je, podpirati težnje dunajskih Slovencev in skrbeti, da bodo naši rojaki zlasti v dušno-pastirskem oziru dobro oskrbljeni.

Za kolarje. V podgrajski občini v Istri se je zadnji čas izselilo mnogo ljudi v Ameriko, med temi tudi več rokodelcev. Posebno občutno pogrešamo kolarja, ki se je tudi izselil v Ameriko. — Morda bi se dobil kje kak kolar, ki bi se hotel priseliti sem, kjer bi gotovo imel dovolj posla. Nastanil bi se lahko ob državni cesti Trst—Reka v Obrovu, kjer bi imel kot edini kolar veliko okrožje. — Za morebitne poizvedbe naj se obrne do Jakoba Dodiča, kovača v Obrovu.

Velikanska razstrelitev v kamenolomu. V Sesljanu pri Trstu so razstrelili velikanski kameniti stožec. V kamenolomu »Adriatica« so podminirali 89 metrov visoki kameniti hrib. Napravili so vanj 22 metrov dolg in 1-20 m visok rov, ki so ga na koncu razširili v 25 m vsebujočo dolbino. V to dolbino so nasuli 18½ ton smodnika in 15 kg dinamita in pripravili vse, kar je treba za razstrelbo. Ko je bilo vse narejeno, je žandarmerija preiskala okolico precej daleč in zabranila vsakomur prestop določene meje; ob petih pa je bilo dano znamenje za strel. Pobočja kamenitega stožca so se nekoliko dvignila, iz hriba je puhal čadast dim in v zamolklem gromenju se je zrušil hrib v svoje razvaline. Stožca ni več; na njegovem mestu leže sedaj vse povprek skale in drobni kosci kamenja, za 80 tisoč m³ materiala. Četa povabljenih je prisostvovala na dveh malih parnikih redkemu prizoru, ko umeten potres ruši hribe v razvaline.

Kaznovani trgovci z vinom. Na Reki je bilo veliko trgovcev z dalmatinskim vinom kaznovanih z znatnimi globami. Nekateri so morali plačati po 2500 ali 2000 kron, ker je preiskava dooznala, da vina ali niso bila pristna ali pa da so bila izkvarjena. Trgovci so radi tega odloka zelo ogorčeni in trdijo skoro brez izjeme, da vzorci, ki so bili preiskani, niso njihovi.

Mladi morilci. Bosopetniki v Trstu si na Tržaških ulicah uberejo marsikako neumnost. Take, kakor se je zgodila preteklo soboto, pa še niso napravili. Na samotnem vozičku, ki je stal prazen na ulici, zavrt z dvema podloženima zagvozdoma, je sedel 67 let stari Jožef Kavčič, da bi si kot oslabel težak malo odpočil. Videlo ga je par smrkavcev, in ker je bila ulica strma, so si izmislili »šalo«. Ker je starec obračal dečkom hrbet, so izpodmaknili kolesom zagvozde in voz je začel drčati navzdol. Na svojo nesrečo starec ni mogel z vozička in ta se je kmalu nato še prevrnil, da je padel mož ob kameniti tlak, kjer je obležal v mlaki krvi. Spravili so ga v bolnišnico, a tam je umrl v ponedeljek zjutraj za dobljenimi poškodbami. Tako surovost srca, ki se kaže pri dečkih, bi bilo treba zatirati s primerno vzgojo in kaznijo.

Pismo s 30.000 K ukradeno. Dne 2. t. m. je neka dunajska banka poslala celjski podružnici češke Unionbanke pismo s 30.000 K. Pismo je bilo oddano kot navadno priporočeno pismo. Tega pisma v Celju niso dobili — »izgubilo« se je nekje na poti med Dunajem in Celjem. Škoda bo moral trpeti dunajski denarni zavod sam, ker bo pošta plačala le običajni znesek za izgubo navadnega priporočenega pisma, to je 50 K.

Francosko vseučilišče v Jeruzalemu. Francoska vlada namerava ustanoviti vseučilišče v Jeruzalemu. Namen francoskih visokih šol v tem mestu bo, širiti francosko omiko preko Palestine.

Alkohol in zločinstvo. Pariška visoka šola za socialno vedo je priredila zadnji čas vrsto predavanj o »Zločinu«. Dne 13. svečana je predaval maire (župan) Lafont iz Firmine v loirskem departementu o alkoholu in zločinstvu. Njegova dobra izvajanja so dokazovala žalostno dejstvo, da je alkohol vzrok največ zločinov. Navedel je iz severne Amerike zanimive podatke, s katerimi je svojo trditev podprl. V državi Dakota je postavno prepovedano prodajati alkohol. Devet mesecev pred pravno veljavnostjo dotičnega zakona je bilo 4406 jetnikov. A devet mesecev potem, ko je bilo prepovedano prodajati alkoholne pijače, je pa bilo zaprtih le 1670 ljudi. Nekaj podobnega je bilo v Pensilvaniji, kjer je bilo leta 1908. postavno prepovedano prodajati alkoholne pijače. Leta 1907. je bilo tam 4623 jetnikov, a leta 1908. pa že samo 2567. Tudi v državi New Hampshire je bilo prepovedano prodajati opojne pijače. Ondaj je bilo v tej državi po kaznilnicah in prisilnih delavnicah le 473 kaznjencev. Žal, da je bila v tej državi prepoved o prodaji alkoholičnih pijač razveljavljena, kar je pa imelo take posledice, da je bilo že naslednje leto 838, in štiri leta pozneje 2181 kaznjencev. Potem je prešel Lafont k francoskim razmeram in dejal, da bi se dalo pijačevanje omejiti edino le s tem, da se zmanjša število gostilnic. A s tem La-

fontovim predlogom bo težko kaj. Uprav lastniki krčem (marchands de vin) so tisti, ki igrajo v francoski politiki veliko vlogo. Krčma dela v Franciji volitve, krčme imajo delavce v oblasti, in proti volji krčmarjev ni v Parizu izvoljen niti en član občinskega zastopa. Po pravici se nazivlja slehern krčmar na Francoskem »kralj socialistov«. Jasno je, da pri takih odnošajih poslance nič ne miče glasovati proti krčmarjem, in naj bi si bilo to še v večji blagor ljudstva. Odrežejo se, da ne morejo glasovati proti svojim prijateljem. A to ni nič drugega nego njih volilni maneuver. Poslancem je prva in zadnja skrb samo to, da si zasigurajo mandate, a kakšno sadje rodi ta njih osebna politika celi Franciji, jim je deveta briga. Samo peščica poslancev je, ki deluje v prosepah ljudstva, ali med njimi — kakor vedno — ni poslancev socialistev.

Načrte svojega moža prodala za 60.000 K. Soproga inženirja Benerle, ki je bil zaposlen pri zgradbi trdnjav v Lovranu, je prodala načrte trdnjav vohunu polkovniku Redlu za 60 tisoč kron. Berto Benerle so zaprl. V njenem stanovanju so našli veliko obtežljivih stvari.

14letni junak. Ko se je lani začela vojna s Turki, je 14letni sin sofijskega blagajnika Nikolaja Minkora, učenec IV. gimnazijskega razreda, brez vednosti starišev odšel s prostovoljci na bojišče in se posebno odlikoval pri zajetju Javer pašine armade. Vse prizadevanje, da bi se vrnil k starišem, je bilo zaman. Ostal je v vojski in sodeloval v vseh bojih v prvih vrstah. Ko so se delila odlikovanja, je cela stotinja zahtevala, da se da red tudi mlademu junaku, ki je bil nato tudi res odlikovan s svetinjo za hrabrost, katero sedaj ponosno nosi na prsih.

Davek za samce so vpeljali v mestu Memphis, Tennesse. Z davkom se vzdržuje mestna otroška bolnišnica, v kateri je prostora za 100 otrok. Davčna postava predpisuje, da se noben neoženjeni moški, ki je nad 21 let star in ni plačal predpisanega samskega davka, ne sme zvečer po 9. uri na ulici pokazati ali kako neomogočno žensko spremiti na kako zabavo. Odkupi se pa lahko od te prepovedi za 20 K, za katero vsoto se mu na magistratu izda izkaznica, ki velja za eno leto. Prestopki se kaznujejo s 40 do 200 K globe.

Srečen zakon. V Nürnbergu na Nemškem je tovarnarju Ottmannu porodila žena trojčke — same dečke —, ko mu je pred štirinajstimi meseci podarila četvorčke — same deklice. Vseh sedem otrok je zdravih. Pač blagoslovljen zakon!

Koliko je še gozdov na svetu. V Parizu se je vršil mednarodni gozdarski kongres in ob tej priliki so bile podane naslednje številke: Vsi gozdi na svetu obsegajo danes približno poldrugo milijardo hektarjev. Od tega odpada na Ameriko 646.752.200 ha, na Azijo 386.003.100 ha, na Evropo 314.468.500 ha in na Avstralijo 94.430.000 ha. Izmed

evropskih držav ima največ gozdov Rusija, t. j. 190 milijonov ha; potem pride Francija z 9.800.000 ha in za njo se v majhnih presledkih vrste Avstro-Ogrska, Prusija in Španija.

Visoka izobrazba danskih kmetov. Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmečkega stanu, kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmečkih sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostora za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Rok v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti.

Visoke hiše v New Yorku. Pred kratkim so v New Yorku dogradili novo 18nadstropno hišo, v kateri se odajajo prostori samo glasbenikom, pevskim učiteljem in drugim delavcem na glasbenem polju. Sedaj pa zidajo v New Yorku drugo hišo, ki bo imela 35 nadstropij. — Tu se naselijo samo zdravniki: medicinci, kirurgi in zobozdravniki, tako da se bodo v hiši zdravile vse bolezni. Na razpolago bo dvigalo, ki bo bolniški voz z bolnikom vred dvignilo v poljubno nadstropje naravnost v operacijsko dvorano. Preskrbljeno bo za vse potrebne električne in druge naprave v posameznih govorilnicah in skupnih operacijskih dvoranah. Istotako bodo na razpolago prostori za čakalnice, lekarne in trgovine s kirurški potrebnostmi.

Očala za krave izdeluje neka tovarna v Birminghamu in jih prodaja predvsem v Sibirijo. Ondi namreč izpuščajo krave na prosto kolikor mogoče zgodaj, tako da mnogokrat še sneg leži. Ko posije solnce, se kravam blišči ter obole na očeh. Zato so vpeljali za krave očala z zelenimi stekli v usnjatem okviru, ki se z jermeni pritrdijo na rogove. Očala so podobna turistovskim očalam za sneg.

Katoliški shod.

Kdor čuti katoliško in narodno, naj se poda na katoliški shod v Ljubljano! Tako vzklika glasilo koroških Slovencev »Mir«, ki na uvodnem mestu v posebnem pozivu, ki so ga podpisali vsi voditelji koroških Slovencev, vabi na katoliški shod v Ljubljano. Slovenci in Slovenke iz vseh slovenskih pokrajin — dne 24. avgusta bodi veličasten tabor vseh katoliških Slovencev v beli Ljubljani!

Stare zastave, pod katerimi so naši dedje krvaveli in zmagovali za domovino, bodo v posebni skupini v slavnostnem sprevedu katoliškega shoda. Slovenci in Hrvatje bodo navdušeno pozdravljali te priče njihovega junaštva.

Glede narodne noše pri slavnostnem sprevedu na slovensko-hrvatskem katoliškem shodu v Ljubljani dne 24. avgusta 1913 je določil pripravljalni odbor sledeče: Pri sprevedu v Ljubljani se bodo smeli ude-

ležiti skupine slovenskih narodnih noš le tisti, ki bodo imeli izkaznico za katoliški shod, ki se bo dobila pri župnijskem uradu. Paziti se mora, da ima vsak udeleženec pri tej skupini pravilno narodno nošo in ne morebiti le po svoji volji in po svojem okusu skrpano obleko, ki ne odgovarja pravi narodni noši. Pravo blago za nove ženske kranjske narodne noše se dobi pri tvrdki Regorschek v Stritarjevi ulici v Ljubljani, za moške daje navodila trgovec Olup na Starem trgu v Ljubljani. Pasove izdeluje pasar Iv. Kregar v Ljubljani.

Mladeniški tabor za Dolenjsko v Št. Janžu.

»Mi gremo naprej!« je rekel vsak, ki je bil pri lepem taboru, ki se je vršil dne 6. julija, prisoten. Res je to nepobitna resnica in le še malo časa bo trajalo, ko bomo mogli tudi na volišču, naj si bo že katerekoli vrste, dokumentirati katoliško narodno zavest šentjanskega prebivalstva. Delo, ki že ob svojem začetku pokaže toliko sveže moči, ne more propasti. Pa ne samo za Št. Janž je bil ta tabor pomenljiv, velikega pomena je bil tudi za celo mirenško dolino, da, za celo Dolenjsko. To je pokazala tudi udeležba, ki je bila iz bližnjih in daljnih župnij uprav ogromna.

Že dolgo časa se je pripravljala šent Janž na ta pomenljivi dan. Zadnji teden pa je bil izključno posvečen samo pripravi za tabor. Na prostoru pred dvorano in pred cerkvijo se je gibalo na desetino rok, ki so postavljale mlaje, drogove za trobojnice, odre in pripravljale vse potrebno za veselico. Nebo je sicer cel teden kazalo čemerno lice, pa trdno upanje šentjančev ni varalo in kakor nalašč je v nedeljsko jutro vželo najlepše poletno sonce, ki je potem prijazno sijalo cel dan.

V nedeljo ob 10. uri je predsednik domačega Orla, brat Erman pozdravil došle brate Orle, ki jih je bilo do 100 v kroju in katerim so »Bogomile« pripelje šopke. Ob zvokih radeške godbe Orla so odšli pod vodstvom zveznega načelnika br. Vojteha Jeločnika v cerkev, kjer je imel cerkveni govor dr. Lampe. Po službi božji je bilo skupno kosilo, katerega so priskrbele članice »Bogomile«.

Po popoldanski službi božji se je vršil na prostem pred cerkvijo tabor, ki se ga je udeležilo na stotine ljudstva iz vseh župnij. Shodu, ki ga je otvoril domači g. župnik Bajec s pozdravom na odličnjake in vse navzoče, je predsedoval okrožni predsednik br. Kobal, ki je v krasnih besedah orisal pomen društvene organizacije. Novi Društveni Dom naj bo mesto, kjer se bo gojilo zdravo telo, kjer se bo izobraževala glava in kjer se bodo blažila srca. Br. Erman je opozarjal, da se moramo v vsem boju držati znamenja križa, ker križ je znak zmage. Nadvse markanten pa je bil pozdravni govor predsednice »Bogomile« gdčne Flajsove, ki je vzbudil občno veselost; izvajala je takole: »Slišale smo, da bo sedaj liberalna stranka oblekla kijkljo. Me dekleta pa proti temu odločno

protestiramo, ker naše pošteno oblačilo je predobro za tako stranko. Za liberalce bi bila kvečjemu kaka stara vatiranka.«

Nato je deželni odbornik dr. Lampe kot poslanec tega okraja očrtal v daljšem govoru delo poslancev in deželnega odbora v korist ljudstva. Dež. odbornik dr. Pegan pa je razkril ljudstvo nagoto liberalizma. Br. Pevec iz Trebnja je opominjal, da nam je stati na straži kakor v prejšnjih stoletjih proti Turkom, tako sedaj proti našim nasprotnikom, ki so včasih hujši kakor Turki.

Pri taboru smo opazili mnogo odličnih udeležencev, ki so bili pozdravljeni z burnimi aklamacijami množice. Poleg imenovanih gospodov dež. odbornikov je slavnosti prisostvoval okrajni glavar dr. Matthias, dalje vitez Gutmannsthal iz Radeč in mnogo drugih duhovnih in svetnih gospodov. — Po taboru se je razvila živahna veselica s srečolovom in šaljivo pošto. Svirala je radeška orlovska godba, petje pa je oskrbel šentjanski zbor, ki je pod večjim vodstvom g. organista Ant. Groma izvajal posamezne ljubke komade res izvrstno in precizno.

Cela slavnost se je vršila gladko in nemoteno, par psovok liberalnega pijanca ni motilo prazničnega razpoloženja. Ob koncu našega poročila pa pribijemo, da pri celi prireditvi ni bil navzoč niti župan, niti učiteljsko. Vsi ti so celo stvar gledali lepo oddaleč in prepustili prosvetno delo raje takim, ki po svojem poklicu niso dolžni pečati se s tem. To je silno lepo od takozvanih narodovih vzgojiteljev.

Tabora je konec, spomin nanj pa bo ostal in učinkoval ter vzpodbujal k novemu delu. Ostala bo nanovo blagoslovljena dvorana, kjer se bo osredotočilo delo prosvete za slovenski narod in katoliško vero.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

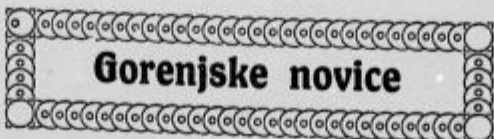
Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamci dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Bohinjska Bistrica. Pri zadnji nedeljski seji občinski odbor sklence neomejeno zaupanje in prisrčno čestitko ob petdesetletnici prebl. g. deželnemu glavarju

dr. Šusteršiču. — Poroča se o gospodinskem tečaju. Občinski odbor z največjo hvaležnostjo priznava neumorni trud gdčne učiteljice Zemljanove za časa njenega tukajšnjega delovanja ter jo prosi, da otvori tudi prihodnje leto gospodinski tečaj v veselje in korist ukaželjnih gojenk. — Agrarna komisija si ta teden ogleduje naše planine. — Občinski odbor z veseljem pozdravi poročilo deželnega odbora, da v kratkem dobe županstva navodilo glede dovoljenja plesov in pa prekoračenja policijske ure. Vsakdo, ki ima količkaj smisla za ljudski blagor, je za strogo postopanje. — Preteklo nedeljo se je ustanovilo Katoliško izobraževalno društvo. Po jedrnatem, poljudnem govoru gosp. urednika Fr. Kerhne se jih je takoj oglasilo 52 udov, nato se je konstituiral odbor. Društvo ima že svoje prostore ter bode začelo takoj delovati. — Za katoliški shod v Ljubljani se oglašajo. Bohinjci, na noge k tej izvanredni katoliški manifestaciji!

g Domžalske novice. Zlata poroka v Domžalah. Izredna slovesnost se je vršila v tukajšnji župni cerkvi 23. junija. Občespoštovani slammnikarski tovarnar Andrej Jančigaj, odločen naš somišljenik, podpredsednik Kat. izobraž. in podpornega društva od njega ustanovitev sem in odbornik domžalske posojilnice in njegova blaga soproga Uršula Jančigaj, kumica društvene zastave, sta ob navzočnosti svojih srečnih hčerâ in vnukov in drugih sorodnikov, oba čvrsta in zdrava pranovala slovesno zlato poroko. Pred oltarju je spremila društvena zastava. Večina svatov je med sv. mašo, dasi je bila še le ob pol 10., pristopila k sv. obhajilu. Ljudstva je bila polna cerkev. Saj je bila to sploh prva zlata poroka v tej cerkvi, odkar stoji. Zanimivo je še, da je ženin-zlatoporočenec že skozi več let popoln abstinent. Daj Bog, da bi zlati poroki sledila še njuna — dijamantna poroka! — Domžalsko učiteljsko za napredek ljudstva. Iz Domžal gre vsako zimo premnogo deklet na Dunaj in v razna druga velika mesta slammike šivat. Precej zaslužijo, pa se splošno tudi moralno in versko prav dobro ohranijo. Jasno je, da je za taka dekleta popolno neznanje nemščine velika ovira. Z začetkom tega šolskega leta se je zato v tukajšnjem izobraževalnem društvu otvoril tečaj za pouk nemščine. Fante je vsak petek zvečer poučeval nadučitelj Josip Odlasek, dekleta pa vsako sredo zvečer učiteljica Zinka Bole. Tudi je nadučitelj Odlasek predaval v društvu o balkanski vojski, učitelj Maks Koman pa o Napoleonu. Takemu učiteljsstvu — čast! — Krajni šolski svet v Domžalah. Predsednik je župan Matej Janežič, podpredsednik Fran Končan in člani poleg župnika in nadučitelja: župan Janez Dimc, Karol Flerin in Franc Rahne, zgolj možje Slovenske Ljudske Stranke.

g Križ pri Trziču. V bližnjem Trziču imajo nekega brivca Ziblerja, ki prodaja liberalne časnike. To je sicer njegova stvar, ki nas ne briga. Ker pa ta liberalec vsiljuje nam, ki se hodimo sem in tja brit v njegovo brivnico, brezverske časnike, ga tem potom opozorimo, naj jih sam prebira,

če nima drugega bolj pametnega dela. Ako nam bo v bodoče še poskušal svoje blago vsiljevati, poiskali si bomo drugo brivnico, saj sta poleg njegove v Tržiču še dve drugi, kjer tudi postrežejo, ne da bi bilo treba zamenjavati nam Križanom svojih las z liberalnimi časopisi.

g Moravče. Katoliško izobraževalno društvo ima v nedeljo dne 20. julija po krščanskem nauku občni zbor. Vabimo vse društvence, da se ga udeležijo, ker se bomo pogovorili o desetletnici, katero obhaja letos naše društvo. Ob tej priliki se bo plačevala članarina. — Ljudska hranilnica in posojilnica je imela v nedeljo 6. julija svoj VII. redni občni zbor. Napredek posojilnice je jako razveseljav, kajti pridobila si je zaupanje vsega ljudstva, ki pridno vloga svoje težko prislužene denarje vanjo. Imela je v pretečenem letu tristo članov. Načelstvo, ki dela brezplačno, je izpolnjevalo vestno svoje dolžnosti. Ni je skoro na Kranjskem posojilnice, ki bi po tako nizki ceni — pet od sto — dajala posojila. Dasi tako malo zahteva od ubogih dolžnikov, si je vendar povečala svoj rezervni zaklad, kajti čisti dobiček znaša 703 K 81 vin. Svoji k svojim, to bi pa zaklajali onim, ki so še tako nespametni, da vlagajo pri liberalcih. — Liberalna posojilnica je imela občni zbor 29. junija. Po njihovih pravilih dobe oni, ki so do konca novembra odpovedali svoje deleže, iste izplačane 27. julija in pozneje. Na to opozarjamo vse tiste, ki so v preteklem letu odpovedali svoje deleže in ki vprašujejo, kdaj da se njihovo združništvo konča.

g Iz Selske doline. Dekliška Marijina družba v Dražgošah priredi o priliki njene desetletnice slovesnost, katere spored je: Ob 2. uri popoldne v cerkvi slavnostni govor in pete litanije. Ob pol 4. uri se upripori pred cerkvijo nova, za domači kraj postavljena igra »Sv. Lucija« v treh dejanjih od dr. Kreka. Odbor prijazno vabi k udeležbi vse sosedne somišljenike in somišljenice, posebno še ude sosednih Marijinih družb. — Že dalje časa ni bilo nikakih poročil o dogodljajih v naši dolini. Med tem časom se je bila slovesno otvorila in blagoslovila elektrarna Sodarske zadruga na Češnjici v navzočnosti odličnih zastopnikov državne in deželne oblasti. — Prav lepo je urejena delavnica in ima razne stroje, ki obdelujejo les za sode in druga orodja. Zadnji čas se notri že živahno giblje, ker se je dobilo veliko naročil za izdelovanje lesenih posod. — Električno razsvetljavo imajo že v Železnikih, Češnjici in Studenem; tudi na Selca se je že mislilo. S temi napravami sta se posebno veliko trudila načelnik »Sodarske zadruga« in ravnatelj Remic; njun trud donaša že sadove. — Na praznik sv. Petra in Pavla sta v Društvenem Domu v Selcih imela shod naša poslanca Demšar in Jarc. Prvi se je oziral v svojem govoru bolj na razmere v loškem okraju, drugi je pojasnil sedanjí kritični položaj naše države na zunanaj. Izrekla se je soglasna zaupnica našim državnim poslancem. — V viharni noči 9. t. m. je pod Ratitovcem na planini udarila strela v smreko, pri kateri je živina prenočevala. Osem volov je bilo ubitih.

Voli so bili različnih gospodarjev. V takem slučaju se pogreša zavarovalnica za živino.

g Tržiške novice. Gospodinjki in knjigovodski tečaj sta bila zaključena pretekli teden z veliko slovesnostjo. Štirje deželni poslanci so bili navzoči, med temi podpredsednik državne zbornice vitez Počučnik. Razstavo, na kateri je bilo razstavljenih okoli 400 predmetov, ki so jih izdelale dekleta, je posetilo mnogo oseb. V imenu deklet sta se zahvalile navzočim gđc. Kogoj in Premru. — Tudi knjigovodski tečaj se je zaključil z enako slovesnostjo po nagovoru g. svetnika Kregarja in po razdelitvi sričeval po gosp. ravnatelju Remec. G. mizar Kurnik je izrekel zahvalo vsem činiteljem, ki so pripomogli, da se je vršil ta tečaj. — Posojilnica in hranilnica v kaplaniji kaj lepo uspeva. Prometa je bilo v prvem polletju blizu 250 tisoč. Kljub slabim časom se je vendar več denarja vložilo nego dvignilo. Posojilnica obrestuje vloge po štiri in pol. Priporočamo domači zavod vsem.

Dolenjske novice

d Dole pri Litiji. Dne 27. julija bo pri nas po preteku 21 let zopet nova maša, ki jo bo daroval č. gosp. Alfonz Zavrl.

d Gora pri Sodražici. Prav lepo je stalo v zadnjem »Domoljubu«, da se zahvaljujejo deželnemu odboru oni, ki so prejimali podpore vsled nezgod pri živini. Ali se je krajevno politično predstojništvo kot vrhovna oblast soglasom odbora zahvalilo za to podporo deželnemu odboru? Ne! Čemu ne, tega ne vemo. — **O cesti.** Ali je res, da cesta, nova cesta od Vagovke do Gore sameva? Ni res. Res pa je, da se dan na dan vozi po njej. Ali je res, da se jo nasprotniki tako ogibljejo? O, to pa še manj! Od nobenega prebivalca cele občine se ni po tej cesti zvozilo toliko težko naloženih vozov, kakor od tistih, ki so kričali proti novi cesti. Da, da, poznamo moše, ki jim je cesta donašala precej kron; pa so vpili kakor najeti proti njeni gradnji; vedno pa jo kruto rabijo in vsled pretežko naloženih vozov orjejo nove kolesnice, globoke, in zabavljajo čez tiste, ki so z deželnim odborom vred šli na delo za dobrodelno napravo.

d Loški potok. Vedno deževje je košnjo zelo zakasnilo, že pokošene trave se je pa precej spridilo. Vsled pozebe je trava letos že itak bolj slaba, tako da bo v splošnem pridelek mrve nezadosten, kar je za nas zlasti hud gospodarški udarec. Polja pri Travniku in Retjah so bila letos že večkrat preplavljena, zlasti travniške njive letos vsled povodnji zelo trpe. Bojimo se, da nam segnije krompir, pesa in drugo.

d Polšnik pri Litiji. Liberalci so povsod enaki. Kadar je sila, beračijo radi tudi pri možeh S. L. S., celo župnišča so jim dobra. Kadar pa čutijo, da nas

ne potrebujejo, si pa marsikaj dovoljujejo. Najboljše sredstvo v dosego njihovih namenov je laž. Take vrste je tudi človek, ki me je napadel v 27. številki »Slov. Doma«. Njegov dopis je skozi in skozi poln laži, pa kako debelih! Pravi, da sem hotel imeti visoko nad poslopji ležeči kamenolom zasut, da bi lahko sejal; pri pridigi ga najbrže še v cerkvi ni bilo, pa podtikuje moji pridigi stavke, katerih jaz nisem spregovoril. Svetujem mu, da miruje, kajti sicer bom pričel stopati mu na prste zmiraj bolj in bolj, že ve, zakaj. Ne bi mu bilo ljubo, ko bi ga pričel kazati pred javnostjo. — Ignacij Zust, župnik.

d Popotnik iz Mirnske doline. Prvo nedeljo julija je vse hitelo v Št. Janž, kar leze in gre, k otvoritvi novega društvenega doma. Lepo je bilo vse, a najlepši so bili govori raznih govornikov, ki so pokazali liberalce take, kakršni so. Krog 100 Orlov v krojih in precejšnje število deklet v narodni noši je povečalo sijaj. Malo številce liberalcev je tudi tu pokazalo svojo liberalno oliko in napredek. Enemu Orlu so skrivaj prerezali kroj. Vrgli so nanje tudi par klopotcev. Prav je povedal govornik, ko je dejal: »Klopotci so uma svitli meči liberalcev. To je njihovo zadnje orožje, v katero zaupajo.« Brez klopotcev ne opravijo nič več. Stranka, ki se zanaša edinole še na gnjila jajca, kaže, da je gnjila kakor klopotci. Liberalci sami priznavajo, da sta si liberalizem in klopotec podobna. Žalostna usoda! Tudi njihov »Slov. Dom« jih ne bo rešil. V zadnji številki nek učen liberalček napada tržiškega organista zaradi njegove visoke plače. Gotovo je dopisnik človek, ki ne bo plačal niti vinarja za organista. Najbolj se mu smilijo gospodje v davkariji, katerim je trojiški organist povzročil toliko novih skrbi zaradi pobiranja doklad. — »Slov. Doma«, te dušne hrane liberalcev, je v mirenski dolini vsak dan manj; z njim vred pa se tudi krči število liberalcev. Kmalu ostanejo liberalni trgovci in krčmarji osamljeni brez vojakov. — Te dni je izšel nov cestni zakon, do 1. oktobra morajo biti vse volitve v cestni odbor končane. No, po naši dolini smo tako z liberalci pomedli, da lahko vtaknejo zadnjega liberalnega odbornika v špirit, da ga bodo pozni rodovi hodili gledat, volilce njegove pa pomilovat. Ven z liberalci iz vseh kotov, iz vseh odborov, to je naš glas, in to se bo izpeljalo, mož je dosti. — V Mokronogu so šolo zaprli, med otroci se je pokazala škrlatinka, strašna bolezen. — Učiteljsko mesto je bilo razpisano v Mokronogu; oglasile so se same gospodične; razpisano bo še enkrat, upamo, da pride vrla moč krščanskega prepričanja, ki ima ljubezen do otrok, da se bodo otroci kaj naučili. Mokronoški liberalčki narode včasih kako veselico, pri tem pa pekajo in beračijo, da bi kmalu kruh s peči in meso z mize pobrali; tekajo pa sem ter tja nekateri kot hlapčki. — Grad v Mokronogu je v vrtnih in ograjnih delih prenovljen; saj je že čas. — V.

spodnjem delu Laknicainosodnih gričih je malo pobrenkala toča. — Na Trelbnem bo v kratkem blagoslov nove brizgalne; naj društvo ostane vedno krščanskih načel, k svoji slavnosti pa liberalnih društev nití ne vabi. — Novo-meško občino vprašamo, koliko časa bo še gledala, da je njeno gasilno društvo v liberalnem taboru, da noče podpore deželnega odbora, pač pa velike občine; nití vinarja ne dati, dokler so liberalci gospodarji. — Ob košnji je v dolinah bil še mraz. Ne vemo, kaj bo letos z ajdo.

d Semič. Dne 6. julija sta se v gostilni pri Dergancu pripravila dva železniška delavca. Prišla sta zaradi par besedí navskriž; to je enega tako razkačilo, da je začel z revolverjem streljati na nasprotnika. Zadel ga je trikrat, vendar ni nobena rana smrtno nevarna. Nesrečneža so odpeljali v bolnišnico. Napadalec je pobegnil in kričal, da bo v kratkem še dva spravil s sveta. Ta večer so enega tudi smrtno nevarno z nožem zabodli. Take reči se dogajajo sedaj ob času zgradbe železnice! — Vinska letina bo letos nekako srednja. Takoj spomladi je vsled pozebe kazalo bolj slabo. Sedaj pa kaže precej dobro; upati je, da se bo letos več in boljšega vina pridelalo, kakor lani. — Štirinajst dni skoraj vsak dan dež pada. Ljudje so jako zaostali z delom. Posebno sedaj ob času košnje je to vreme kaj neprijetno. Krme sploh ni bilo mogoče posušiti.

d Škocijan pri Mokronogu. Novi člani so stopili v Kmečko zvezo in nekaj fantov v izobraževalno društvo k Orlu. Tako dobro so vplivali shodi dne 29. junija t. l. ter orlovska prireditvev.

d Šmartno pri Litlji. V soboto in nedeljo, to je dne 19. in 20. t. m. bodo obhajali Konstantinovo slavnost. V soboto zvečer bo slovesno zvonjenje, razsvetljava in kresovi ter godbeni obhod. V nedeljo ob 10. uri je slovesna sv. maša z godbo in cerkvenim govorom. Popoldne ob 1½ uri bo procesija s presv. R. Telesom; po procesiji pa bo prireditvev na »Društvenem vrtu«, kjer bo petje, godba, prizori, deklamacije in govora g. poslanca Povšeta in br. Galeta ter srečolov. Cela prireditvev bo vtisnila ljudem v spomin slavnostno leto in poživila in utrdila versko prepričanje. — V torek, dne 22. julija imajo duhovniki — sošolci tukajšnjega g. škana — dvajsetletnico svojega mašništva.

d Št. Janž. (Z a h v a l a.) Podpisani odbor se najpriserčneje zahvaljuje vsem onim faktorjem, ki so količkaj pripomogli, da se je društveni dom sezidal in da se je slavnost povodom blagoslovljenja istega izvršila na tako lep in sijaen način. Zahvaljuje se vsem posestnikom in fantom, ki so dovažali material in sploh podpirali podpisanega pri dosti napornem delu. Dalje se zahvaljuje vsem, ki so postavljali mlaje in spletali vence, posebno pa še »Bogomili« in Orlom. Osebito je dolžan zahvalo gg. deželnioma odbornikoma dr. Lampetu in

dr. Peganu, ki sta s svojo navzočnostjo počastila tabor. Dalje g. okr. glavarju dr. Mathiasu, ki je preskrbel, da se je cela sovesnost izvršila v miru in redu in g. vitezu Gutmansthalu, znanemu pospeševaljuka toliškega pokreta med slovenskim ljudstvom. Hvala pevskega zboru in njega kapelniku g. organistu Ant. Gromu. Hvala končno vsem udeležencem, ki so v tolikem številu iz bližnjih in daljnih krajev prihiteli na tabor. — Pripravljajni odbor.

Notranjske novice

n Bloke. Strela je udarila pretekli ponedeljek zvečer v hišo Ant. Turka v Ravniku. Na svoji poti iz prvega nadstropja skozi strop v prodajalno in potem v vežo je mnogo razbila in okužila ter na pravkar zunaj in znotraj prenovljeni hiši napravila precej škode. K sreči ni nič užgala. — Tatovi so se jeli javljati tudi pri nas. Pred kakimi štirimi tedni so vlomili v prodajalno Iv. Modica pri Fari. V noči od četrta na petek so se pa lotili župnišča in odnesli župnijskim hlapcem in delavcem nad 80 K denarja in nekaj obleke.

n Goče. Dne 16. junija smo zvedeli, da so Goče tudi od vlade pripoznane za župnijo; sicer so preje imeli že goški duhovniki od zdavnej župniške pravice in dolžnosti, pripoznane le od cerkvene oblasti. S povišanjem Goč v župnijo je izpolnjena dolgoletna želja prebivalcev. Prvič se je prosilo za samostojno župnijo že leta 1840. in po tem večkrat, pa vedno brez uspeha. Vso zadevo pa je znova spretno začel in v pravi tir spravil sedanji vipavski dekan g. Andrej Lavrič, ko je služboval na Gočah. Njemu smo dolžni pač največjo hvaležnost. Razume se, da je dobromisleče prebivalstvo veselo novico sprejelo z največjim veseljem. Zvečer takoj isti dan, ko smo zvedeli to vest, je nad 200letni veliki zvon-orjak najprej sam, potem pa v družbi ostalih bronastih tovarišev nad eno uro zgovorno oznanjal domačinom in sosedom po vipavski dolini veselo novico o novi župniji. Zvonik v zastavah je bil razsvetljen in streljalo se je. Pevsko društvo »Nanos« je napravilo v spremstvu velike množice obhod po vasi z bakljami in petjem. Pred župniščem, kjer je bival ravno takrat na vizitaciji gospod dekan, je zapel moški in mešan zbor »Nanos« lepo podoknico. G. Franc Habe pa se je v navdušenih besedah spominjal pomenljivega dogodka, zahvaljeval za trud g. dekanu in sedanjemu duhovniku ter navduševal prisotno množico k zvestobi krščanskim načelom. Tako je lepo minul prvi večer v novi župniji. Naj sledijo še imena duhovnikov, ki so službovali na Gočah do ustanovitve župnije: 1. Gašpar Žurc od leta 1701. do leta 1716. 2. Mat. Sorta od 1716 do 1723. 3. Jernej Žvanut od 1723 do 1727. 4. Marko Mislej od 1727 do 1728. 5. Martin Vovk od 1728 do 1737. 6.

Pavel Kortelli od 1737 do 1739. 7. Anton Wolf od 1739 do 1771. 8. Jožef Andlovic od 1774 do 1786. 9. Jožef Kodre od 1786 do 1809. 10. Valentin Kodre od 1809 do 1844. 11. Janez Eržen od 1845 do 1857, kateremu je bil kot pomočnik poslan v letu 1856 Janez Oblak, ki je administriral po smrti g. Eržena do prihoda naslednika. 12. Anton Lampe od 1857 do 1882. 13. Janez Hladnik od 1882 do 1899. 14. Jožef Ferjančič od 1900 do 1903. 15. Andrej Lavrič od 1903 do 1908. 16. Alojz Kralj od leta 1908. do sedaj.

n Notranje Gorice. (N e s r e č a.) V nedeljo, dne 13. t. m., popoldne so se kopali otroci v narasli vodi v takozvanem Goriškem grabnu; pri tem je pa nesreča zahtevala, da je utonil Fran Zlobec, hlapec pri Josipu Sojerju v Notranjih Goricah. Nesrečneža so po težkem dveurnem iskanju mrtvega potegnili iz vode.

n Hrenovice. Posredovalni urad imamo tudi pri nas. Pa ni še prišel prav v tir. Je pač šele začetek. Vsak začetek je pa težak. Počasi bo pa že boljše slo. Svetujemo, da pošlje isti drugič strankam pravilno sestavljena vabila. Da se ravna po predpisih in da sta pri razpravah poleg predsednika oziroma župana navzoča vsaj še dva zaupnika, od občinskega odbora v to določena. Vsa tozadevna navodila so najti v »Občinski upravi« iz leta 1912., št. 3, 4, 20. Potem se bo tudi čast lažje in hitreje našla.

n Idrija. Ta teden smo gledali dve lepi razstavi. Ministrstvo je ustanovilo pred par leti gospodinjstvo šolo in otroški vrtec. Koncem leta pa pokažejo na razstavi, s čim so se med letom bavili in kak uspeh so dosegli. Mali petletni otroci so delali bolj otroške stvari, s katerimi se jim že vzpodbuja veselje do dela in vadi okus, a gospodinjstva šola je pokazala, kaj se vse potrebuje v družini pri modrem gospodinjstvu. Učenke so pripravile različne jestvine in pecivo. Videli si domače žgance okusno pripravljene, idrijske znane »žlikrofe«, da so se ti kar sline cedile, ko si jih samo gledal, različna druga jedila, mesne in postne in višek vžitka — krasno torto. Razne obleke so bile razstavljene kar v dveh sobah. Od priprostega predpasnika do popolnoma izdelane obleke, vse lično in praktično za vsakdanjo in nedeljsko opravo. Učenke so pa opazovale ljudi, ali se bodo pri njih izdelku obiskovalci ustavili, kaj pohvalili in občudovali njih spretnost. In bili so oboji zadovoljni, gotovo še po vrh učiteljice. — Ob sklepu rudarske ljudske šole je bila tudi razstava. Dekliški oddelek je slovesno zaključil sklep pouka v okrašeni telovadnici. Navzoč je bil tudi dvorni svetnik in šolski nadzornik ter mnogo starišev. Deklice so pele in neustrašeno deklamirale ter gladko govorile v slovenskem in nemškem jeziku. Potem so si ogledovali razstavo ročnih del. Nekateri dečki so v kartonaži, v risanju in rezbariji pokazali marljivost in precejšnjo spretnost. Na dekliškem oddelku pa je bilo nakopičenih toliko izdelkov, da si bil v zadregi, kedaj boš vse

ogledal. Tu si videl priprosti začetek, napredek in dovršenost v raznem venjenju, kar se potrebuje za obleko, za okraske in pri bolj premožnejših stariših že bolj za nakitje. Celo dva mašna plašča prav krasno izdelana sta visela na stojalu in drugo k temu pripadajoče na posebni mizici. Kaka je spretnost pri nekaterih, govori najbolj to, da smo videli mašni plašč iz zlatega brokata, katerega meter stane 100 kron. Napravile so ga učenke seve s pomočjo in pod nadzorstvom učiteljice. Ako se jim tako draga stvar izroči v izpeljavo, morajo biti že precej na glasu, da svojo stvar razumejo. Dvorni svetnik se je čudil izdelkom in častital onim, ki so tako veliko, raznovrstno in tudi umetno razstavo omislile. Koliko truda je bilo med letom, a uspeh ni izostal. Gospe in matere rudarskih otrok so v obilnem številu hodile dva dni gledat, kaj se nauče njih otroci tudi za domačo rabo. Priznati moramo, da ni bilo še nobeno leto v gospodinjstvi in na rudarski šoli tako bogate in okusne razstave. Konkurenca je le dobra!

n Spodnja Idrija. Podružnica »Slovenske Straže« je priredila 6. julija svoj občni zbor z veselico. Že k dopoldanski službi božji so šli Orli v kroju, ki so pokazali, da lahko neustrašeno nastopijo tako čvrsti fantje. Pri popoldanski veselici na župnijskem vrtu, ki je vrlo dobro izpadla, so priredila naša društva poleg deklamacij dve igri: »Svoji k svojim«, narodno igro, ki jo priporočamo tudi drugim manjšim odrom (v Kalendarju leta 1891.) in veseloigro »Ne kliči vraga«. Govor o pomenu »Straže« je imel g. kaplan J. Gnidovec iz Idrije. »Slovenska Straža« bo zadovoljna! — Kakor obmejni Slovenci smo tudi mi v Spodnji Idriji goriški mejaši. Težko čakamo ceste skozi Kanomljo, da bi se nam vsaj en svet odprl, pa deželni odbor le odlaša, kakor bi je ne bili tako nujno potrebni. Če ne vredni, pa vsaj potrebni stavimo vse svoje upanje v deželni odbor in prosimo še nam obmejnim na pomoč. — Prosili smo za pošto. Imamo samo poštni nabiralnik. Poldrugo leto je bila naša pošnja pri c. kr. poštнем ravnateljstvu v Trstu, g. državni poslanec naš J. Gostinčar je z nami vred se potegoval za pošto pri ravnateljstvu in v državnem zboru, za stonj; prošnja je odbita. Mi si vemo in ne vemo tega razlagati. Kraj Spodnja Idrija je pač tako obljuden in ima dosti poštne prometa, več kot marsikateri, ki imajo že redno pošto. Ker moramo prisiljeni vsi ves poštni promet vršiti le po idrijski pošti in se nato ni oziralo pri ogledovanju o potrebi naše pošte, ne vemo iz katerih vzrokov smo tako zelo oškodovani. Upamo, da se bo tudi tukaj pravica izkazala.

n Planina pri Rakeku. Na praznik sv. Petra in Pavla se je vršil v Planini v dvorani kaplanije zelo dobro obiskan shod za vse posestnike brez razlike. Došla sta tudi gospod državni in deželni poslanec dr. Žitnik in gospod deželni inženir Geilhofer. Razpravljalo se

je o nameravanem projektu za novo električno centralo na Notranjskem s pomočjo betonskega vodotoka iz reke Unec pri Planini proti Vrhniku. Po uvodnem predavanju gospoda župnika, ki je splošno omenil dobre in slabe strani nameravanega dela, je gospod inženir podal strokovno sodbo o vsem, kar pride v poštev pri izpeljavi tega projekta in opozoril na eventualne možnosti, v katerih bi bili prizadeti posestniki oškodovani, kakor tudi, v čem bi bila nujna melioracija za slučaj suše, oziroma hude povodnji. G. dr. Žitnik je nato poljudno raztolmačil, kake koristi bi bilo vse delo, ako se srečno izvede, za deželo kakor za domačine. Samo na eno se ne sme pozabiti, kako tudi najboljša stvar — onim le škodo in nepreračunljivo izgubo donese, kateri niso znali o pravem času in na pravi način zavarovati svojih pravic in interesov. Zato se je k sklepu določilo, katere zahteve naj se stavi v zavarovanje vseh interesov pri komisijski obravnavi na dan 7. julija. Bilo je to posvetovanje potrebno, da so se malo oči odprle marsikom, da ne bo kar slepo drvil za onim, ki se imenuje umazana zasebna špekulacija, katera gotovo tišči povsod naprej za vsako ceno, kjer se ji le pokaže prilika, naj bodo nekateri pri tem še tako hudo oškodovani in prikrajšani.

n Iz Zagorja na Krasu. Preteklo nedeljo je imel poslanec dr. Žitnik javen shod pred cerkvijo. Bilo je najlepše vreme in obilo ljudstva. Shod je bil zelo potreben, ker je Zagorje pred svetom razupito kot liberalno. Pa ni resnica. Saj so v celem Zagorju le trije »Narodi« in trije »Slovenski domi«, pa še ti iz nevednosti. Poslanec je govoril dve uri in se dotaknil vseh važnih vprašanj. Govoril je tudi o uravnavi Pivke in naših klancih. Po shodu se je veliko volivcev obrnilo k njemu za pomoč. Sprejela se je konečno zaupnica dr. Žitniku, Slovenski Ljudski Stranki in njenemu načelniku dr. Šusteršiču. Navzoči liberalci so bili čisto tihi. Tako so se tudi v Zagorju razmere izpremenile. Sedaj je menda vsak spoznal, katera stranka dela za kmeta in katera je res napredna. Bili so časi, ko je dobil dr. Šusteršič v Zagorju le 1, beri: en glas, vse druge pa Lukec Jelenc. Temu sta bila kriva liberalna učitelja Česnik in Horvat, ki sta s tem nezavednim ljudstvom napravila, kar sta hotela. Teh razmer je sedaj konec, hvala Bogu. Ti ljudje so spoznali, da so jih liberalci samo vlekli. Volili so Božiča, Jelenca, a videli in slišali niso nikoli nobenega še manj pa od njih kaj imeli. Poslanec dr. Žitnik je pa prišel med nas in po njegovem posredovanju smo dobili zadnjič en vagon otrobov. To povemo zato, da se ne bo bahal kak liberalni župan, ki nima zraven nobenih zaslug. Zagorje se je izkazalo vredno svojega poslanca, ker je pri zadnjih volitvah dobil večino glasov. Bog ga živi!

Črtice o sirarstvu.

Že precej časa se na Kranjskem goji sirarstvo, v Bohinju so začeli izdelovati sir že okrog leta 1877. Dasiravno je to že precejšnja doba, vendar v tem oziru smo jako zaostali za drugimi deželami. Temu je nekaj vzrok, ker se pri nas bolj goji odpošiljanje mleka in pa maslarstvo. Glavni vzrok pa je to, ker nimamo v tej stroki temeljito izvežbanih mož, kateri bi nas izvežbali in izučili.

Kar se pri nas sira izdeluje, je slabije vrste, tako da ne doseže cene, katera bi mu pristojala. Izvemši sirarne v Stari Fužini. Naš emondolski sir je vedno 15 do 20 % ceneji od švicarskega. Pri nas ponavadi 30 do 40 % mleka posnamejo, tako da ima mleko komaj 3% tolsče. V Švici sem videl povprečno, da je imelo mleko 5 % maščobe, manj kot 4 % pa nobeno.

Iz 100 litrov mleka se izdelata sledeče:

Sira se izdelata čez 8 kg à K 2'— = K 16'—
surovega masla 1-2 kg à K 3'— = K 4'50
sirotkin. masla 0'75 kg à K 2'80 = K 2'10
sirotke . . . 80 kg à liter 1 h = K 0'80

Skupaj . . . K 23'40

Mleko stane 17-19 h liter = 100 l K 18'00

Preostanek . . . K 5'40

V pokritje raznih stroškov, to je delo, amortizacija stavbe in razne potrebščine jim ostane 5 K 40 h, eventualno če se kaj pokvari pri izdelovanju, se tudi s tem pokrije.

Da zamorejo toliko iz mleka dobiti, je to, ker znajo mleko popolnoma izrabiti, ker strogo gledajo na to, da se nič koristnega ne vrže proč. Švicarji imajo poleg sirarne velike svinjake, v katerih odpadke in sirotko pokrmijo. So sirarne, katere rede 200—400 prešičev in še čez. Nasprotno se pa pri nas odpadki in včasih tudi sirotka v kanal vrže, da ni nobene koristi. Princip je, da mora sirotka vso režijo pri mlekarji pokriti. Dokler pa do tega ne bomo prišli, toliko časa ne bo zaželjenega uspeha.

Vzrok temu, da pri nas ne uporabljamo mleka pravilno, je to, ker je premalo preskrbljeno za izobrazbo mlekarjev in pravih strokovnjakov nimamo, da bi nas učili. Kdor se hoče v sirarstvu izvežbati, ta mora iti na tuje. V Švici se nauči emondolski sir delati, na Moravskem, še bolje pa na Bavarskem, pa razne mehke in trde sire.

Boriti se mu je z raznimi težavami in zaprekami, ker nikjer nimajo radi tujcev, posebno v sirarnah ne. Tembolj še tam, kjer je sirarstvo bolj razvito. Prepotoval sem Bavarsko, Algausko, deloma Virtemberško, a se mi še ni posrečilo dobiti nobene službe. Tako se mi je godilo na Moravskem in v Švici, le s težavo sem kaj dobil.

K sreči sem v Kolpingovem rokodelskem društvu, da dobim prenočišče in hrano, kamor pridem, ter se človek nekoliko bolj domače počuti. Priporočam tudi drugim rokodelcem, da pristopijo v to društvo, ker je zanje duševno in telesno preskrbljeno, da ne zaidejo v kaka druga

protiverska društva. Saj že imamo taka rokodelska društva pri nas n. pr. Vrhnika, Ljubljana, Novo mesto, Št. Vid pri Ljubljani.

V krajih, kjer je mleko manj mastno, kjer je množina mleka majhna, tam naj bi se izdeloval mehki sir, katerega se mnogokrat še bolj izplača delati nego trdega. Obenem tudi hitreje dozori, drugi so pa takoj za uporabo.

Mehkega sira naj bi se le toliko izdelovalo, kolikor ga konsum potrebuje, ker se kmalu pokvari, posebno tam, kjer je slabo mleko in neugodni prostori.

Za izdelovanje mehkih sirov se mleko precej posname, n. pr. za Limburški sir zadostuje, ako ima mleko 2% tolsče. Iz 100 litrov mleka se izdela 10—11 kg zrelega sira in 1—2 kg surovega masla, dozori v štirih tednih.

Za Romatour zadostuje 28% tolsčno mleko, katero dá okrog 11 kg zrelega sira. Iz 100 litrov mleka se izdela 33—34 kosov sira, kateri tehtajo 37—42 dkg, kos po 60 h = K 18—. Surovega masla se izdela 1—2 kg, to je okroglo K 450; skupaj s sirotko se dobi čez 23 kron za 100 l mleka ali 1 liter 23 h.

Pri Imperialu se dobi iz 1 litra mleka 30 h in tudi več, toda tu pride v poštev staniol in zavijanje v njega; ker so mali kosji, dajo tudi mnogo dela. Obenem se tudi hitro pokvari, stoji kvečjem 14 dni.

Nadalje se precej lepo izplača delati Edamski sir, katerega izdelovanje je pa precej komplicirano.

Roquefort bi se tudi dobro v Trstu prodal, ker Italijani zelo ljubijo plesnive sire, obenem ima tudi visoko ceno.

Ako se pa izdeluje samo surovo maslo, se veliko manj dobi iz mleka. Na primer 100 litrov mleka dá 4 kg surovega masla, a kg K 3— je skupaj K 12—. Pinjeno in posneto mleko se računa povprečno 4 h liter, je K 4—, skupaj K 16—. Ali iz 1 litra mleka se dobi 16 h.

Ako se pa mleko sveže odpošilja, stane na kolodvor postavljen v Trstu 22 h liter, od tega se odšteje voznina po železnici 3—4 h za 1 liter. Vožnja na kolodvor, led in vrči. Po raznih odbitkih pride mleko mlekarni plačano 16—18 h za 1 liter.

Iz zgoraj navedenih podatkov je razvidno, da bi bilo najbolje vpeljati sirarstvo posebno na Gorenjskem, kjer je dobro mleko, bi se zamogel tudi dober sir izdelovati, kateri bi hitro pridobil trg izven dežele. Za to je pa treba dobro izvežbanih sirarjev, da bi zamogli postaviti enako blago na trg kot drugi narodi. Ravnotako je treba imeti dobro urejene sirarne. Oprava sirarne stane veliko manj, nego mlekarni, katera mleko odpošilja. Za ono vsoto, katero se izda za vrče, se skoro vse potrebno nabavi, kar se potrebuje za sirarno.

Ako bi se sirarstvo povzdignilo, ne bilo bi treba sira našim trgovcem od drugod naročati, imeli bi ga doma dovolj, kjer bi ga tudi ceneje dobili, ker drugod mleko dražje plačujejo, nego pri nas, a vrh tega si še razni veliki trgovci s sirom iščejo dobička. Mi, če hočemo gospodarsko napredovati, moramo gledati na to, da manj ko mogoče denarja na tuje pošiljamo in

več ko mogoče iz tujine dobimo. Potem šele bode blagostanje v naši domovini.

Čulo se je, da so mlekarni slabi, da ne izpolnjujejo svojih dolžnosti ter da ne razumejo in da so tujci boljši od domačih ter da bo treba z ženskami poizkusiti. Seveda so tujci boljši od domačih, ker imajo boljše šole in izborne mlekarske učitelje, obenem imajo tudi boljše plače.

Moravci imajo celoletno mlekarsko šolo, na kateri poučuje 12 učnih moči: 7 teorijo, 5 pa praktično. Povrh tega mora še vsak mlekarn eno leto prakticerati kot pomočnik. Švicarji zahtevajo celo dveletno prakso, predno ga sprejmejo v mlekarsko šolo. Strokovni učitelji imajo višjo izobrazbo, mlekarsko tehniko v Kielu, vrh tega še prakso, da znajo sami delati to, kar poučujejo, kar pri nas žalibog nimamo.

Pri rokah imam nekaj uradnih podatkov, kako je mlekarnstvo zadnja leta napredovalo. Zasebnih mlekarn ne jemljem v poštev, ampak samo zadrugne.

Kranjska je imela leta 1907. 16.000.000 litrov mleka; leta 1910. 10.000.000 litrov.

Toliko je nazadovala v treh letih; res, da je veliko vzrok suša in druge vremenske nezgode. Največ je pa gotovo vzrok, ker je cena mleka prenizka, posebno sedaj, ko so krmila tako draga.

Mleka so imele:

	leta 1906.	leta 1910.
Češka, češki del	8,000.000 l	22,000.000 l
» nemški del	18,000.000 l	26,000.000 l
Galicija	13,000.000 l	15,000.000 l
Koroška	1,200.000 l	1,500.000 l
Kranjska	12,000.000 l	10,000.000 l
Primorska	2,800.000 l	4,900.000 l
Moravska češka	39,000.000 l	45,000.000 l
» nemški del	16,000.000 l	20,000.000 l
Nižja Avstrija	85,000.000 l	131,000.000 l

Razun Štajerske in Kranjske so vse dežele napredovale. Posebno Nižja Avstrija, katera je v štirih letih za 36 milijonov litrov poskočila, Kranjska pa v treh letih za 6 milijonov litrov padla. Pomanjkanje krme gotovo ni toliko, ker se seno iz dežele vun prodaja. Največ je krivo temu, ker je cena mleka najnižja pri nas. Na Kranjskem je leta 1910. stal povprečno 1 liter mleka h 135. Na Nižjem Avstrijskem pa 17—19 h liter. Raditega je gori mlekarnstvo tako poskočilo. Ker ima mleko visoko ceno, se izplača kmetu reja molznih krav.

Na Kranjskem se je od leta 1900 pa do danes pridelalo okrog 100.000.000 l mleka. Ako bi bilo pravilno urejeno in da bi znali mleko uporabiti, bi za vsak liter mleka dobili najmanj 2—3 h več nego smo tako. To bi znašalo lepo vsoto 2—3 milijone kron, kar bi se precej poznalo našemu ljudstvu. Ta vsota bi se še podvojila, ker bi kmet videl, da se izplača rediti krave ter bi tudi bolje pazil nanje, da bi več mleka pridobil.

Imenstadt, dne 30. maja 1913.

Franc Jesenovec, sirar.
Imenstadt, Bavarsko.

Društveni vestnik

dr **Predavanje o čebelarstvu** na Robu. Čebelarska podružnica na Robu pri Vel. Laščah priredi drugo poučno predavanje o čebelarstvu v nedeljo, 20. julija, pri čebelnjaku Fr. Rozmana v Podstrmecu (pod Lužarjem). Ob 2. uri razkazovanje v čebelnjaku, čebelarsko orodje, vlivanje umetnega sata, trčalnice i. dr.; ob 3. uri predavanje o čebelni gnilobi, o kranjskem panju z ozirom na kupčijo z živimi čebelami v jeseni in pomladi in o Znidaršičevem panju. Nato skupno fotografiranje udeležencev.

dr **Društvo absolventov kranjskih kmetijskih šol** ima svoj občni zbor v zvezi s poučnim izletom in predavanjem dne 3. avgusta v Medvodah. Zborovanje se vrši v gostilni pri kolodvoru in se prične ob 10. uri dopoldne. Po zborovanju je skupni obed. Popoldne ob 2. uri je poučni izlet na deželno pristavo Robež pod vodstvom strokovnega učitelja. Deželni odbor je dovolil v to svojo podporo. Ker je zaradi skupnega obeda in zaradi preskrbe voz na Robež potreba pravočasno izvedeti za število udeležencev, naj se cenjeni tovariši zglase zadnji čas do 25. julija pri g. Iv. Pipanu, posestniku v Vižmarjih, pošta Št. Vid pri Ljubljani.

Odgovorni urednik F. Kerhne.

Lahkomiselne ljudi

iznenadi vselej kak slučaj, na katerega niso bili pripravljeni in ki jih spravi v zadrego. Posebno fatalno je to, ako se gre za nenadno obolenje, kakor: influenco, nahod, kašelj, stiskanje v prsih, težko dihanje in bodeenje za pleči. Za take slučaje imajo previdni ljudi pripravljen vedno Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenc-fluid z znamko „Elza-fluid“. 12 steklenic tega izvrstnega domačega zdravila pošlje za 5 kron poštne prosto lekarnat E. V. Feller, Stubica, Elza trg štev. 16 (Hrvatsko). Obenem naročite lahko tudi Fellerjeve odvajalne rabarbara - kroglice z znamko „Elza-kroglice“, 6 skatljice za samo 4 krone, da jih imate v slučaju zaprtja, boleznai v trebuhu in črevesih, pri bljuvanju itd. vedno pri roki. ma...

Dobre knjige

Konserviranje sadja in vsakojake povrtine za domačo uporabo. Spisal in založil J. Zupanc, deželni vinarski inštruktor v Ptujju. Cena 1 K, po pošti 20 vin. več. Ta knjižica je v prvi vrsti namenjena našim sedanjim in bodočim gospodinjam in bode nemara dober kažipot na polju konserviranja sadja, povrtin in drugih živil za domačo uporabo v vsakem gospodinjstvu, bodisi na kmetih ali pa v mestih. Navodila, ki so podana v tej knjižici, je pisatelj — kot sam pravi v predgovoru

— zelo skrbno preizkusil ne samo na poučnih in praktičnih tečajih, temveč še bolj v domačem gospodinjstvu. Knjižica se dobi in naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Buol, Romarica. Povest iz naroda. Cena 1 K 20 vin., vez. 1 K 60 vin. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Glavni dogodek te resnične povesti se vrši na svetovnoznani slovenski božji poti Sv. Višarjah. Povest je skoziinskozi prepletana z izredno zabavnimi in zanimivimi dogodki, ki blažilno vplivajo na srce in duha.

Sherlock Holmes. Spisal A. Conan Doyle. I. del: Doživljaji 1—2, eleg. vez. 4 K 80 h. II. del: Spomini 1—2, eleg. vez. 4 K 80 h. III. del: Vrnitev 1—2, eleg. vez. 4 K 80 h. — Conan Doyle in Scherlock Holmes sta postali tipični imeni za novo vrsto romana — za kriminalni roman. V pripovednem slovstvu so motivi iz navadnega življenja že tako izčrpani, da si človek že prav želi nekaj novega. Zato z veseljem pozdravljamo, ako kdo najde novo polje, na katero se lahko razširi delovanje nepokojne domišljije. V kriminalnem romanu je ustvaril Conan Doyle uprav neprekosljive vzore. Zamislil se je z vso bujnostjo svoje domišljije v delo detektiva, ki zasleduje skrivnostne dogodke po vseh temnih in zavitih kotih in potih velikega mesta. Z veliko bistroumnostjo proučuje neznatne malenkosti, iz katerih potem izvaja dalekosežne sklepe in iz najskritejše slučajnosti dobi ključ do rešitve oddaljenih ugank. Bistroumnost pisatelja je v resnici občudovanja vredna in tudi čitatelj si s čitanjem teh knjig izpopolnjuje svojo iznajdljivost in bistroumnost. Kdor si bo nabavil le eno izmed navedenih treh knjig — vsaka zase tvori namreč celoto — bo brezdvomno kupil tudi ostali dve. Vsi trije deli se dobe in naročajo v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Prvovrstni pripovedni spisi: Finžgar: Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. Prva knjiga 3 K, vez. 4 K, druga knjiga 3 K 80 h, vez. 4 K 80 h. To je po soglasni sodbi strokovnjakov največje in najlepše slovensko leposlovno delo, ki bo tudi pri tujih narodih vzbudilo občo pozornost. — **Haggard, Dekle z biseri.** Povest iz Neroneve dobe. 2 K 20 h, vez. 3 K 20 h. — **Haggard: Roža sveta.** Povest iz dobe tretje križarske vojske. 2 K 80 h, vez. 3 K 90 h. — **Haggard, Salomonovi rudniki.** Afrikanška povest. 1 K 60 h, vez. 2 K 40 h. Navedene tri povesti so tako mične in v njih je toliko lepote, da si bo vsak, kdor si bo kupil in prebral eno, takoj nabavil tudi drugi dve. — **Sienkiewicz: Skozi puščavo in puščavo.** Roman iz Mahdijevih časov. 2 K 80 h, vez. 3 K 90 h. Slavnoznan poljski pisatelj nas v tem prekrasem romanu uči spoznavati divjo Afriko in njene še divjeje prebivalce. — **Spillman: Zadnji dnevi Jeruzalema** (Lucij Flav). Zgodovinski roman. Dva dela 3 K 80 h, vez. 5 K 40 h. Ta prekrasna povest se vrši le nekaj let po Kristusovi smrti in se konča z

razdejanjem jeruzalemskega templja. — **Krmar Milanovič.** Povest. 1 K 40 h, vez. 2 K 20 h. Kdor hoče spoznati morje in njegove strahote, naj bere to povest, ki pretresljivo slika blodnje ubogega mornarja, ki se je edini otel iz potapljajoče ladje. — Po pošti stane vsaka knjiga 20 h več. — Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Večna molitev. Cena z rdečo obrezo 3 K, z zlato obrezo 3 K 90 vin., v najfinejšem šagrinu z zlato obrezo (mesto 6 K 50 vin.) znižana cena 4 K 50 vin. — Ta molitvenik, ki je namenjen skupnemu češčanju presvetega Rešnjega Telesa, je povsod tako znan in priljubljen, da ga ni potreba posebej priporočati.

Sv. Frančiška Saleškega Filoteja ali navod k bogoljubnemu življenju. Cena z rdečo obrezo 1 K 80 vin., z zlato obrezo 2 K 40 vin., fina izdaja vatirane platnice 3 K 60 vin. — Molitvenik obsega nad 500 strani; svetnik je položil vanj za ljudi, živeče tudi med svetom, najkrasnejše nauke, kako lahko v kateremkoli stanu in poklicu služijo Bogu in vztrajajo na potu resnice.

Za kratek čas

Smešnice.

Poštenjak. Sodnik: »Vi ste veliko goljuftij izvršili pod napačnimi imeni, — zakaj?« — Zatoženec: »Ja, gospod sodnik, pod svojim poštenim imenom take lumparije izvrševati, — tega menda vendar ne boste od mene zahtevali!«

Pri vojaki. Narednik: »Vi enoletnik, služite le eno leto; morali bi torej trikrat več vedeti, kakor drugi, ki služijo tri leta. Ker pa še toliko ne znate, kakor oni, ste torej devetkrat bolj neumni, kakor ti pravzaprav smeli biti!«

Kakršno vprašanje, tak odgovor. Župnik: »Žmahen, žmahen, ali pridete zopet iz oštarije?« — Žmahen: »I kajpak, zmerom vendar ne morem biti notri!«

Posledica berila. Zdravnik: »Kakor vidim, gospa, ste se nekoliko prehladili!« — Gospa: »To ni nič čudnega, gospod doktor, ker že tri dni berem potovanje na severni tečaj!«

Nepokorščina. Župnik: »Gašpar, vi slabo držite obljubo. Zadnjič ste rekli, da mi pošljete par zajcev, pa jih še zdaj ni!« — Gašpar: »Ko sem oni dan šel od vas, sem dva videl in jima naročil, naj gresta v župnišče; če nista prišla, — nisem jaz kriv!«

Technikum stroj., elektr. inž. mojstr. Halnichen, Šnako. Strok. tov. Progr. zast. 2187

Golšo

Zleze, bezgavke, debel vrat, odstrani hitro in zanesljivo sv. Jurija balzam zoper golšo. Lonček 4 K. Sijajna priznalna pisma.

Kronen-Laboratorium Karl Rimmel, Landshut 636, Bavarsko. 2092

„CAS“

znanstvena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5K na leto. Naročnino prejem upravištvo v Ljubljani.

Izpodletelo mu je. Dijak - visokošolec piše očetu — — — »Kake neumnosti se vendar včasih človeku sanjajo! Včeraj sem sanjal, da hočem krojaču plačati dolžnih sto in dvajset kron, pa sem jih imel le sto. Da mi jih ravno dvajset manjka, — to me je jezilo; še bolj pa sem bil vznemoljen, ko sem se prebudil in sem videl, da tudi sto kron nimam, o katerih sem sanjal. Zato sem zdaj v veliki zadregi, iz katere mi boste gotovo pomagali, ker v takem stanju ne morem študirati. Sicer sem pa zdrav in upam, da ste Vi tudi. — Vaš hvaležni sin Jaka.« — **Odgovor očeta:** »Ljubi Jaka! Veseli me, ker iz Tvojega pisma razvidim, da se Ti splošno še dosti dobro godi in da imaš tako lepe sanje. Ker si si že sto kron prisnanjal, Ti pač ne bo težko, da si prisnanjaš še tistih dvajset, ki Ti jih še manjka. — Pozdravlja Te Tvoj oče Matevž.«

Osoren mojster. Tujec: »S čevlji, ki ste mi jih zadnjič naredili, nisem zadovoljen; rad bi imel take, da bi se jim podplati ne strgali tako hitro!« — **Mojster:** »Potem je pa najbolje, da hodite bos; človeški podplati se ne strgajo!«

V šoli. Učitelj: »Brdavs, tvoj spis je najslabši in se začenja s tem, da na koncu nič pike ni!«

Ob stavki. Tovarnar delavskim odposlancem: »Povejte mi, kaj pa hočete?« — Načelnik odposlancev: »Kaj čemo? Dobro jesti, dobro piti, dobro živeti, — ampak delati nečemo!«

V dvomu. Gost (v hotelu), ko je odkosil: »Zdaj pa res ne vem, ali sem zopet lačen, ali sem še lačen.«

Mnenje gosp. dr. F. Tripold-a, cesarskega svetnika, po zimi v Opatiji, po leti v Warmbadu pri Beljaku.

Gosp. J. Serravallo

Trst.

Mi je drago poročati vam, da sem dosegel lepe vspehe s predpisovanjem vašega železnatega kina-vina Serravallo. To vino bolniki prav radi vzamejo, ono pospeši tek in pomnoži snovanje krvi; ne dela težkoč niti želodčnim bolnikom. Zato priporočam vaše železnato kina-vino Serravallo za primerne slučaje kar najtopleje.

Dr. F. Tripold,
cesarski svetnik.

LAKI, EMAJLI, BARVE, FIRNEZI
ZNAMKE „OREBON“
793
so najboljši. Tovarna Mor. Šumberk.

Steckenpferd- lilijino mlečno milo

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan povalnice. Dobi se povsod a 80 vin. 962

Kdor ljubi dobro kavo,

rabi kot pridelek „pravi zagrebški :Franck:“ z kavinim mlinčkom. — Kdor ga še ne vporablja, pogreša najboljšo.

emp 45/25.042

SKRIVALNICA.

Kje je logar?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 9. julija: 35, 33, 71, 43, 13.
 Brno, 9. julija: 67, 49, 26, 23, 45.
 Linc, 12. julija: 63, 28, 44, 17, 15.

Pri živilu je edino samo kakovost merodajna. Kar nam diši in dobro tekne, zgolj to zasluži našo priporočilo. Le-to stališče je zares pravo in zatorej uporabljajo naše gospodinje s priljubljenostjo „pravo“ Franckovo: kavino primes s kavnim mlinčkom, katera se izdeluje iz najboljših izbranih sirovin, po v tovarni Zagreb vladajočem načelu: največje skrbnosti in po desetletja že izkušenem načinu. Kuhalni in pokuševalni poizkus prepričal bode — kar se tiče okusa, jedrnatosti, vonjave, barve in izdatnosti — vsaktero gospodinjino.

Naši uspehi so odvisni od naše zunanosti. Nežna, fina koža obraza, skrbno negovane roke in rast las igrajo pri tem važno vlogo. Negovati moramo torej kožo na glavi, da zabranimo izpadanje las, hitro osivelo, prahaje itd. za kar je ravno Fellerjev fluid z znamko Elza-fluid neobhodno potreben. Ravno tako dobro dene pri glavoholu, ker nas varje infekcij. 12 steklenic za 5 K pošilja franco E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatsko) 2007

IZJAVA.

Podpisana Ana Vovk obžalujem, da sem našega gospoda učitelja z gospo soprogo razžalila. Lepo se mi zahvaljujem, da mi je blagodušno odpustil ter odstopil od nadaljnega sodnega postopanja. V svrhu poravnave plačam pristojno znesek 6 K za občinske ubožce.

Soteska, p. Straža, Dol., 6. julija 1913.

2132 + ANA VOVK.

Poštena, ne pod 40 let stara gospodinja in kuharica sprejme v župnišče Sv. Martin pri Celju. 2129

Kovaško orodje!

dobro ohranjeno, skoraj novo, se prodaja po ugodni ceni v Krškem št. 7. — Pojasnila daje lastnik Franc Lopič, Kranj št. 83. 1890

GOSTILNA V VIPAVI

oziroma hiša s celim gospodarstvom (njive in travniki) se da pod zelo ugodnimi pogoji s 1. januarjem 1914 v najem. — Vprašanja na: Jakob Šemé, Dunaj V. Einsiedlergasse 34. 2042

Vajenca

za mizarstvo obrt sprejme takoj Jožef Žagar, Dravje, p. št. Vid nad Ljubljano. 2079

Avtomatična pas!

Za podgane K 4 —, za miši K 2 40, njame brez nadzorstva do 50 kom dov v eni noči. Ne zapuste nohenega smrada in se zopet same nastavijo. Past za šurko edina te vrste, na katero se njame na tisoče šurkov v eni noči, a K 2 40. Povsod najb. uspeh. Pošilja po povzetju Frano Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Aloisgasse 3/23. Muogopohvalnih pisem. Prod manj vrednimi ponarejanji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Telefon 23446. 2302

Pri lišajih

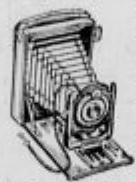
vseh vrst, posebno pri mokrih in suhih lišajih, kakor tudi pri prihajih nedosežen nadaje pri vseh izpuščajih, haemorrhoidah, celo pri naj bolj zastaralih slučajih, kjer so odpovedala vsa doslej uporabljena sredstva, lekarnarja 3411 Stauder

Euzema-balzam

gotovo pomaga Zdravi se z Euzemo brez mojenja poklica. Zavarov. s patent. 141.366. Cena 5 kron. Pušica za poskušnjo 3 krono. Pristen le iz Roth-ove lekarnar Kaufbeuren D 35. bav. Ailgäu. Številna zahvalna pisma ozdravljenih, posebno takih, ki so uporabljali leta vsa mogoča mazila brezuspešno.

Inženerska akademija
 Wismar, Ostsee. Za strojne in elektr. inženere, stavb. inženere, geodete in arhitekta. — Zelezobetonška gradnja in kulturna tehnika. Novi laboratoriji. študi Wismar Absolventi vseh obrtnih šol se sprejemajo.

Fotografiški aparati

iz lesa in kovine, strokovnjaško konstruirani, ne iz lepenke, kakršne ponujajo nestrokovnjaki! Cena s ploščami, papirjem, kemikalijami in učnim navodilom, poština posebej:
 Ročne kamere po . . . . K 1 00 in več
 Aparati s stativom . . . . K 6 20 „ „
 Sklopne kamere po . . . . K 9 70 „ „
 in drške do . . . . . K 300 — „
 v najboljši izvedbi, odlikovani z avstr. državno kolajno.

Priložnostna prodaja rabljenih aparatov in objektivov vseh znamk po najnižjih cenah. Ceniki pristo. 1770 26

Elfr. Birnbaum, tovarna za kamere, Hirschberg 143, Češko.

Prodajam radi starosti posestvo

na katerem se lahko redijo 3 glave živine; nahaja se 20 minut od Laškega trga na Štajerskem in je vse v dobrem stanju; pridelava dovolj sadne pijače, gozda dovolj za domačo porabo, vsega zemljišča skupaj nad 8 oraloj. Več se izve pri lastniku Anton Jakl, Tolsto, pošta Laškitrg. 2131

Za gostilničarje!

Večjo množino naravnega rdečega Bizeljca, Dolenjca in belega Istrijanca se prodaja po najnižji ceni s posodo ali brez posode! — Naslov pri upravništvu pod št. 2119. 2119

LOVSKE PUŠKE
 DRUŽBA »WERNIG«, Borovlje, Koroško

2100 18 67

EDINO LEĐAJ PRISTEN AKO VSAKA NOŠA OBLAVAROVA NO ZNAMKO ŠTERNIT Z UTISPIJENIMI ČR. KAMI

CENIK 1913 STRELJIVO POPRAVILA Puške, revolverji, pištole, flobertke, lovske potrebšćine. Prilicno delo prve vrste po zmernih cenah.

Somišljeniki — zahtevajte v gostilnah — računske listke „Slovenske Straže“! Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

!! Agitirajte za „Domoljuba“ !!

V Ameriko in Kanado
 zložna, cena in varna

vožnja s CUNARD LINE

Bližnji odhod iz domače luke:
 Trsta: Panonia 20./7., Carpathia 27./7., Ivernia 10./8. 1913.
 Iz Liverpoola: Campanija 26./7., 16./8.; Caronia 19./7., 26./8.; Mauretania 9./8., 30./8.; Carmania 12./8., 9./9., 18./10.; Lusitania 2./8., 23./8., 13./9., 4./10., 1913.
 Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odlasek, Ljubljana, Šlomsčkova ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Cena vožnji: Trst—New-York III. razred za one, ki potujejo v Kanado K 120— in za one v Združene države K 140—, otroci pod 12 let K 70; povsod še 20 K za osebni davek. 3988/12

Vsled izmanjšanja izvoza v inozemstvo se bode razprodajalo več tisoč metrov blaga globoko pod tvorniško ceno iz moje ročne tkalnice. Zajamčeno poštino barvni 3—15 metrov dolgi kanafasi, cefirji, platno, modrotiski, oksforti, grizeti, dileni in drugi
35—40 metrov za 12 kron.
 Razpošilja po povzetju
 Ana Maršik, Č. Čermá pri Náchodu 47.
 Dolgost ostankov prosim po potrebi navesti.

iz proste roke prodam **dve novi hiši** z gostilno in trgovino, blizu Ljubljane, na zelo pripr. kraju, z vsemi pritliklinami, travnikom, njivo in gozdom. Naslov pove uprava lista pod št. 2106. (Znamka za odg.)

Pokrivanje streh brez popraviljenja. Obkladanje zidov proti neugodnemu vremenu z

Šternit
 škriljem

Edino ledaj pristen ako vsaka noša oblarovano znamko Šternit z utispijenimi čr. kami

TOVARNA LJUBOVIT MAT/ČEK VOČLABRUCK ZORNJE AVSTRILSKO DUNAJ, IX

Zastopnik: Janach & Co., Trst.